«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

Энсиэли

+12

2014 сыл Алтынньы 18 күнэ Субуота № 141-142 (10198)

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастың хаһыата»

КЫҺАЛҒАЛАР УОННА ... БҮППЭТ ТУРУОРСУУЛАР

Хайдах олордугут, ыаллар?

Бу нэдиэлэ оптуорунньугар улууспут баһылыга А.П. Атласов дьаһалта үлэһиттэрин уонна улуус тэрилтэлэрин салайаччыларын кытта Бөтүҥ, Модут нэһилиэктэригэр сырыттылар.

Бөтүҥҥэ тиийэн оскуоланы, оҕо саадын уонна «Дайыына» б/х (сал. Н.В. Попова) тута сылдьар 100 ынах сүөһү турар арболитовай хотонун көрдүлэриһиттилэр. Салайаччылар баар балаһыанньаларын билиһиннэрдилэр, көрсөр кыһалҕаларын, былааннарын кэпсээтилэр, туруорсар боппуруостарын эттилэр.

Бөтүҥҥэ буолбут мунньахха 52 киһи кыттыыны ылла. Баһылык уонна тэрилтэлэр салайаччылара улууска ыытыллар үлэ-хамнас туһунан кылгас иһитиннэриилэри оҥорбуттарын кэннэ ыйытыы, этии былаастаах 12 киһи кэпсэттэ. Ол курдук, В.Е. Захаров кэргэнигэр (I гр. инбэлиит) көлөөскө сайаапкалаабыта ырааппытын эттэ. Хаһан кэлиэн сөбүн ыйыталаста. Оҕо саадын сэбиэдиссэйэ Н.С. Софронова 2016 сылтан саҥа детсад дьиэтэ тутулларыгар эрэнэрин, дьиэлэрэ аварийнай буолан начальнай оскуолаҕа көһөн аһыллыбыттарынан улуус баһылыгын дьаһала тахсыахтааҕа тахса илигин, юридическай сирэй быһыытынан арендалаһыытын боппуруоһа хайдах быһаарыллыан сөбүн ыйытта. В.Г. Бандеров саҥа кварталга дьиэ туттубутун, гааны киллэртэрии документтарын барытын оҥорторбутун туһунан кэпсээтэ уонна хаһан кэлэн холбууллар диэн ыйытта.

Иванов С.С. (үөрэх тэрилтэтин үлэһитэ): Сыл ахсын бары аналиһы туттаран санитарнайы барабыт да, тоҕо ый буолан баран сааҕа көҥүл ылыыга хаттаан талон төлөөн ылан иккистээн анализ туттарабытый? – диэн ыйытта. Кырдьык да, этээччи этэринии, киһи сонньуйуох, маннык түбэлтэ чаастатык тахсар быһылаах. Оскуола директора М.М. Осипова медицинскэй көрүүнү барыы наһаа эрэйдээҕин, сороҕор я/г аналиһын ылар палочкалара бүтэн төннөлөрүн, обрнадзор үлэһиттэрэ «оскуолаҥ эргэ, кабинеттарыҥ суохтар, федеральнай сокуон ирдэбиллэригэр эппиэттээбэт» диэн, киниттэн тутулуга да суоҕун үрдүнэн, сырыы ахсын ыстараапты туралларын эттэ. Оскуола 40 үлэһиттээҕиттэн 10 эрэ үлэһит босхо медкөрүүнү барар эбит. Атын улуустарга үлэһит барыта босхо медкөрүүнү барар буоллаҕына, биһиэхэ тоҕо төлөбүрдээҕин сурастылар.

С.П. Суздалова овощехранилище тутуутун туруоруста. Е.Е. Данилов «ветеринарнай өҥөнү оҥоруу тоҕо төлөбүрдээҕий, босхо оҥоһуллубатый?» – диэн токкоолосто.

Кэпсэтиигэ кыттыбыттар үүт, эт тутуллар сыаната кыратыгар, квотаны таһынан ыабыт үүттэригэр субсидияны салгыы көрдөрүүгэ, тохсунньу 1 күнүн кэнниттэн төрөөбүт бургунаска субсидия бэриллиитин быһаарыыга, Нам-Түбэ суолун оҥоруу хаачыстыбата мөлтөҕөр, уһаайбаны түҥэтиигэ баар проблемаларга уо.д.а. тохтоотулар.

Модут нэһилиэгэр буолбут көрсүһүүгэ 60 киһи кэллэ. Санаа атастаһыыта көхтөөхтүк барда. Барыта 11 киһи кэпсэттэ, араас боппуруоһу биэрдэ. Кэпсэтии да, ыйыталаһыы да тэҥҥэ барда.

Г.Г. Сергина ангиохирурга көрдөрүүгэ уочаракка турбута быданнаабыт да, ыҥыра иликтэрин эттэ уонна хайдах графиктаах үлэлиирин ыйытта. Ю.К. Гуляев бу күннэргэ электроуоту күн аайы арааран эрэйдээбиттэрин, уот кыайбат буолан лампалар, прибордар мөлтөхтүк сырдаталларын, үлэлиилэрин, күөллэрэ уолан кыһын ойбоннолларо, сүөһүнү уулаталлара уустугуруох курдугун эттэ уонна уоту күүһүрдүүнү, кылгас кэмнэ араартарары, ууну бырахтарыыны быһаарары, онтон В.Н. Попов Модут заправкатын салгыы үлэлэтиини туруорустулар.

Э.М. Семенов: «Ураты көрүүлээх омук сүөһүлэрин аҕалан сатаан дьаһайбакка Модут аатын алдьаттылар. Боростуой үлэһиттэр үлэлии сатаатылар. Бу хаһаайыстыбаны олохтоох дьаһалта ылан кыайан көрүө-истиэ, дьаһайыа дуо?» – диэн сонньуйда. Д.С. Попов «Тунал» ХЭТ хаһаайыстыбата ыһыллыа суохтаах. Хотон реконструкцияланнаҕына сүөһү үчүгэйдик көрүллэн бородууксуйаны биэриэн сөп. Сүөһүлэри чааһынайдар ыллахтарына ночоотуруохтара суоҕа диэтэ. Е.А. Лукинова төрдү-ууһу билэр наадатын, «Кыһыл талаһа» диэн кинигэни өссө төгүл бэчээттэтэри, нэһилиэк туһунан кинигэ тахсыытыгар көхтөөхтүк кыттар, көмөлөһөр наадатын, политсыылынай А.А. Сипович, улууспутугар бастакы бырааас, үтүө аатын үйэтитээри сэргэ туруораары сылдьалларын, модуттар былыр-былыргыттан үлэһит, түмсүүлээх, кыайыгас-хотугас дьон буолалларын санатта. Сатаан тэрийдэххэ, көҕүлээтэххэ үлэ-хамнас атаҕар туруон сөбүн эттэ.

Н.П. Ядрихинскай бастакы оҕотугар пособие ылыахтааҕын ылбакка сылдьарын, ким да үчүгэйдик быһааран биэрбэтин туһунан эттэ. П.И. Софронова хаһан саҥа таас оскуола тутулларын туһунан токкоолосто. Оскуола үрдэ суулларр туруктааҕын санатта. Капитальнай өрөмүөнү ыыттарары, кырыыһатын саҥалыы оҥорторору, уопсай дьиэҕэ олороччулары хаарбах дьиэлэртэн көһөрүү программаҕа киллэрэн дьиэнэн хааччыйары туруоруста (бу нэһилиэккэ 6 уопсай дьиэ баар эбит. Олохтоох дьаһалта дьиэлэр хаарбахтар, аварийнайдар диэн документтаах, аварийнайдар диэн документтаах туһэриини улууска хойутаан туһэрэн боппуруос быһаарыллыытын уустугурдубут). Кэпсэтээччи этиитин «олохтоох балыыһаҕа капитальнай өрөмүөнү ыыттарар былааннааххыт дуо?» – диэн ыйытыынан түмүктээтэ.

В.В. Протопопова, урбаанньыт, суолу кутуу хаачыстыбата мөлтөҕүн, бэкээринэтин үрдүнэн үрдүк күүрүүлээх уот линията аһарын, уот тэрилтэтэ ону уларытарга ылса илигин, нэһилиэк софинансирование оҥорбокко субсидияттан маппытын эттэ уонна көрүллэр субсидияны эдэр, саҕалыыр предпринимателлэргэ эрэ биэрбэккэ үлэлиир ИП-га эмиэ биэрэри быһаарыыны туруоруста. А.Н. Кутукова олохтоох почта үлэтэ мөлтөҕөр тохтоото. Ол курдук, почта начальнига уоппускаланна, үөрэҕэр барда, ыарыйда да хаһыат аҕалыллан тарҕамматын, сырыы ахсын хойутаттыллан дьоҥҥо тиэрдиллэрин эттэ.

Н.Г. Протопопов чааһынай дьиэлээхтэри «Ветхое жилье» программаҕа киллэриини туруорсарын, «Тунал» сүөһүлэрин эһэр суолу тутуһар сыыһатын, ыраах сирдэри туһаҕа таһаарар үлэни ыытары эттэ. В.Н. Попов, агрооскуола директорын хаһаайыстыбаннай чааска солбуйааччы: «Атын улуустарга агрооскуолалар уонна улуус, нэһилиэк дьаһалталара сибээстээхтик үлэлииллэр. Биһиги улууспутугар икки аҥы сылдьар буоламмыт туох да кыаллыбат. Буойуналаахпыт да үлэлээбэт. Атын улуустар хайдах үлэлэтэллэрий? Үлэ толоруллуутун хонтуруоллаахын ситэтэ суох. Тустаахтартан ыйытыы күүскэ туруохтаах. Улууска лугомелиоративнай этэрээттэри тэрийэн үлэлэтэн ходуһалары чөл түһэрэр үлэни ыыттарыахха», – диэтэ.

Көрсүһүүлэргэ этиллибит этиилэр, туруорсуулар барылара боротокуолга тиһилиннилэр. Дьон маннык көрсүһүү олус туһалааҕын тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр.

И. ИВАНОВ

ДЬЭ, БУОЛАР ДА ЭБИТ...

Тыа сиригэр – дохуоттаах үлэни

Бу дьыл алтынньы 2 күнүгэр «Кыым» хаһыакка тахсыбыт С.С. Васильев «Австрия ынаҕын эрэйдээх-буруйдаах дьылҕата» диэн улахан ыстатыйатын аҕаан баран киһи эрэ барыта сонньуйуох курдук. 2007 сыллааххха Австрия курдук ыраах сиртэн самолетунан 155 боруода ынаҕы көтүтэн аҕалан Нам улууһун Модутугар «Тунал» диэн хаһаайыстыбаҕа улахан «уруйунан-айхалынан, сууйуунан-тарааһынынан» туттарыллыбыт сүөһүлэр дьылҕалара үрүллэр турукка киирбиттэрин туһунан суруйбут.

Бу үлүгэр ыраах сиртэн кэлбит сүөһүлэр бука диэн улахан төлөбүргэ турдахтара. Ону ким уйунна? Өскөтүн СР правительствотын өйөөһүнүнэн аҕалыллыбыт буоллахтарына, бу сүөһүлэр наука өттүнэн күннэтэ кэтэбилгэ, чинчийиигэ, үөрэтиигэ турар буолуохтаахтар, онон бу кэтээһиҥҥэ эмиэ харчы төлөнүөхтээх. Сэттэ сыл ааспыт да, сүөһүлэр дьылҕаларын хаһыаттар нөҥүө сырдатыы суох. Онон саха дьоно билбэт: бу сүөһүлэр хайдах Саха сирин айыҕатын ылыммыттарын, төһө төрүөҕү биэрэллэрин, күннэтэ төһө үүтү ыан ылалларын. Уонна бу ыраах сиртэн кэлбит австрийскай боруода сүөһү Саха сиригэр иитэр төһө барыстааҕый, кэскилэ хайдаҕый? Эбэтэр туох да суота-отчуота суох харчыны мээнэ халлааҥҥа кутааһын дуу?

Семен Семенович Васильев ыстатыйатын аҕаан баран, бу «Тунал» хаһаайыстыба банкрокка барар турукка кэлбитин быыһыыр сыалтан бу дьыл тарааһын» бөҕөтүн баран баран айдаана суох эстиэхтээх, онно ким даҕаны эппиэтинэһи сүгүө суохтаах, барыта туох да буолбатаҕын курдук хаалыахтаах быһыылаах» диэн.

Мин санаабар, «Тунал» хаһаайыстыба сайдыыта аҥардас Модут нэһилиэгин, Нам улууһун эрэ интэриэһэ буолбакка, бүтүн Саха республикатын интэриэһэ буолуохтаах. Онон, инникитин эти, үүтү өлгөмнүк ылан саха норуотун этинэн, үүтүнэн хааччыйарга улахан болҕомтолоох үлэ барыахтаах. Уонна кэлэр өттүгэр маннык хаһаайыстыбалар үлэлэрэ хаһыат нөҥүө кэмиттэн-кэмигэр сырдатыллан дьон, норуот билиитигэр тахсарыгар баҕарыам этэ.

З.А. ТИХОНОВА,
РФ үтүөлээх учуутала, Нам

ОҔОЛООР, ОҔОЛОРУ ХАРЫСТААҤ!

Мин маннык этиилээхпин

Быйыл сайын VI спортивнай Оонньуулар Нам улууһугар буоланнар, улууспут киинэ, атын да нэһилиэктэр бөһүөлэктэрэ хомунан, олбуорданан, араас тутуулар оҥоһулланнар, мастар, сибэккилэр олордулланнар киэргэннибит, ырааһырдыбыт, сэргэхсийдибит аҕай. Хас ыал, тэрилтэлэр олбуордарын иһигэр–таһыгар, уулуссаларга араас сиэдэрэй сибэккилэри үүннэрбиттэрэ көрүөхтэн кэрэ, киһи көрө-көрө үөрэр, дуоһуйар. Ойуурга бензин бөҕөтүн заправкаланан, айаннаан тиийэн маскын силиһин алдьаппакка кыһаллан сири хаһан, сыралаһан түөрэн аҕалан эмиэ сири хаһан, буорун көбүтэн олордон баран сайыны быһа көрөн-харайан, уу кутан бүөбэйдэһэҕин. Ити барахсаттарыҥ, саҥа олордуллубут мастарыҥ, эмиэ оҕолор эбээт. Кинилэр салгынынан тыыналлар, ууга угуттаналлар, күн уотугар сыламныыллар, үөрэллэр-көтөллөр, силигилии үүнэллэр.

Кэнэҕэһин даҕаны, оҕолорбут тустарыгар, кинилэргэ анаан олорпуттарын салҕаан, сыллата тупсаран, көрүҥнэрин элбэтэн, аны уонча сылынан Наммыт барахсан ойуур тыаҕа сууланан, өссө киэркэйэн иһиэ этэ. Ол быыһыгар ньургуһуннары, сардааналары, таҥара кийииттэрин о.д.а. хонуу сибэккилэрин олордор киһи өссө кэрэ буолуо этэ.

Ону баара, билигин даҕаны киһи үлэтин сыаналаабат, кэрэни кэрэхсээбэт, үчүгэйтэн үөрбэт, бэрди бэркиһээбэт, бэтэрээнэн өйдөөх, алдьатар, тоһутар, ыһар-тоҕор, өлөрөрохорор эрэ толкуйдаах оҕолор, улахан дьон баллара киһини хомотор. Олордуллубут мастары тосторута сынньан, тырыта тыытан ылан быраҕаттыыллар, аньыыны оҥостоллор, өбүгэ үгэһин кэһэллэр.

«Хас биирдии киһи сиргэ төрөөн, улаатан ыал буолуохтаах, дьиэ туттуохтаах, оҕо төрөтүөхтээх, мас олордуохтаах – ытык иэһин толоруохтаах» – диэн өбүгэлэрбит үтүө үгэстэрин көлүөнэттэн көлүөнэҕэ, ыччаппытыгар кэпсиэхтээхпит, өйдөтүөхтээхпит.

Онон сыыһа өйдөөн, алҕас туттубут буоллаххытына, инникитин көннөрүнэҥҥит, аны саас мас олортоххутуна Айыыһыккыт алгыаҕа, Иэйэхсиккит үөрүөҕэ, айыыгыт боруостаныаҕа. Ол олорпут мастаргыт эһигини кытары тэҥҥэ улаатыахтара, силигилии ситэллэрин саҕана эһиги эмиэ ыал буолуоххут, оҕо төрөтүөххүт. «Бу мин олордубут маһым» – диэн киэн туттан өбүгэҕит үгэһин оҕолоргутугар кэпсиэххит.

Ити курдук өйдөөҥ-санааҥ, инники олохпут сырдык, ыраас буоларын туһугар түмсэммит, куруутун ыраастанан, хомунан, олорор сирбитин, бөһүөлэктэрбитин тупсара, туругурда туруоҕуҥ диэн ыҥырабын.

Мария БЯСТИНОВА, Нам

БЫЫБАР ААСТА... БЫЫБАР ЧУГАҺЫЫР...

Республикабыт баһылыгын быыбара ааспыта ыйтан орто. Туох, хайдах балаһыанньа буолан таҕыста диэн толкуйдууурга сөптөөх бириэмэ. Бу быыбарга иккис миэстэни ылбыт Эрнст Березкин быыбар түмүгүн билиммэккэ сууттаһа сылдьар сураҕа иһиллэр. Аны туран «дьон улахан өйөбүлүн ылым» диэн аныгыскы быыбарга суоттанан общественнай хамсааһын тэринэр санаалааҕын биллэрдэ. Кыайыылаах Егор Борисов бурҕалдьытын кэтэн правительствотын састаабын Ил Түмэҥҥэ бигэргэттэрэн үлэтин үөһүгэр сылдьар. Оттон быыбардааччылар, ол эбэтэр норуот, быыбар уххана ааһан кыстыкка киирии кыһалҕаларын үмүрүтэр, сорохтор сэмээр быыбар түмүгүнэн туох-хайдах уларыйыылар тахсалларын кэтииллэр.

Инньэ гынан, балачча тыҥааһыннаах киирсии түмүгэр Егор Борисов 58,79% ситиһэн кыайда. Эрнст Березкин 29,49% куолаһы хомуйда, иккис миэстэҕэ таҕыста. Коммунистар лидердэрэ Виктор Губарев баара эрэ 16850 куолаһы хомуйан үһүс миэстэҕэ тигистэ. Жириновскай мохсоҕоло Гаврил Парахиҥҥа 10121 куолас бэрилиннэ. Губаревы Борисовка «спойлер», ол эбэтэр куолас тэбээччи, диэн сыанаалаабыттара соччо көмөтө суох буолан биэрдэ, биир партиялаахтарын үгүс өттө Березкиҥҥа куоластаатылар бадахтаах.

Маннык балаһыанньаҕа Эрнст Березкин ити ылбыт 30-ча бырыһыанын киниэхэ чопчу бэриниилээх электорат курдук этэрэ төһө оруннааҕый? Аны биэс сылынан бу дьоно көҕүрээбэккэ, атын кандидаттарга аралдьыйбакка баҕа дьон улаханнык өйөбүлүн ылыахтарыгар биир эмиэ туһунан дьайыылаах фактор буолуо дуо?

Ону ырыҥалатар инниттэн республика баһылыктарын ааспыт быыбардарын ырытан көрдөххө маннык балаһыанньа тахсар:

1. Биллэрин курдук, бастакы президенинэн М.Е. Николаевы быыбардаан турабыт, 1991 с. ахсынньы 20 күнүгэр. Манна республикаҕа 670932 быыбардааччы испиилэккэ киирбититтэн куоластааһыҥҥа 503677 киһи кыттыбыт, ол эбэтэр 75% тэҥнэһэр. Барыларын, ол эбэтэр Михаил Николаевы кытта Иван Черовы быыбардааччылар 13%-ра утарбыт. Михаил Ефимович 76,7% куолаһы ситиһэн эрэллээхтик бастаабыта. Оттон «техническэй кандидат» Черовка 7% куоластаабыта.

Нам улууһун ылан көрдөххө, Михаил Николаевка куолас 93,5%-на тиксибитэ, Черовы 4,09% ордорбута. Дьон быыбарга кыттыыта сөҕүмэр этэ, быыбардааччы 95%-на учаастактарга кэлэн куоластаабыта. Кыра нэһилиэктэри Таастааҕы, Фрунзены, Никольскайы, Маймаҕаны сэргэ Үөдэй, Модут, Салбаҥ, Арбын курдук обургу нэһилиэктэр 100% куоластаан тураллар.

Михаил Ефимович итинник улахан бырыһыаны ситиһиитэ республика суверенитет ылбытыгар, «АЛРОСА» компания тэриллэн республика бюджетын 85%-нын хааччыйарыгар, сахалар национальнай өттүнэн бэйэлэрин сананыылара үрдээһинигэр төрүттэммитэ.

2. 1996 сыл ахсынньы 22 күнүгэр М.Е. Николаев республика баһылыгар иккистээн талыллыбыта. Онно көрдөрүүбүт номнуо аччаабыта, ол өйдөнөр, үлэлии олорор киһи итэҕэһэ-быһаҕаһа ханна барыай? Үксүн Николаев наһаа үөһэнэн халлаанынан дайда, дьон олоҕун таһыма намтаабыт кэмигэр араас престижнэй, валютанан үбүлэнэр объектары туттарбыта – холобура «Туймаада», «Самородок» спортивнай комплекстары сэргэ аэропорт саҥа терминалын, салгыы медицинскэй киини. Маныаха парламентскай силиэстийэ түмүгэр «Мабетек» австрийскай фирма аһары үрдүк сыананан туппут диэн айдаан тахсан турар. Бастакы президент парламены кытта сыһыана соччо табыллыбатаҕа, оннооҕор бэйэтэ өрө таһааран парламент спикерэ оҥорбут Василий Филиппов сотору кэминэн утары буолбута.

Бу сырыыга Николаевка быыбардааччылар 58,96%-ра куоластарын биэрбиттэрэ, коммунистар лидердэрэ Артур Алексеев 26,2%-ны ситиһэн иккис миэстэҕэ тахсыбыта. Нам улууһугар Михаил Ефимовичка 84,05% бэриллибитэ, оттон Алексеевка 10,92% тиксибитэ. Ким билиэ баарай, аны биэс сылынан парламент быыбар сокуонугар президент үһүс болдьоххо үргүлдьү барыаҕар улахан харгыс оччолорго бэлэмнээбитин. Ол түмүгэр кэккэ сууттаһыылар тахсаннар М. Николаев үһүс болдьоххо кыайан турбатаҕа.

3. Ол түмүгэр 2001 с. ахсынньы 23 күнүгэр республика президенин быыбарыгар 7 кандидат турбута. Сүрүн киирсээччилэринэн Вячеслав Штыров уонна Федот Тумусов буолбуттара. Инньэ гынан, «саха-нуучча» диэн принцибинэн обществоҕа хайдыһыы тахсыбыта. Онуоха саха кандидаттара кыайан сомоҕолоспокко, куолас хайдыһан быыбар иккис турунан быһаарыллыбыта. Бастакы турга В.А. Штыров 45 куолаһы ылар, Ф.С. Тумусов 30%-ҥа тахсар. Нам улууһун ылан көрдөххө, саамай элбэх куолаһы Тумусовка биэрбиттэр (35,93%), ол кэннэ Штыровка 15,41%, Василий Филипповка 11,5%, Руслан Шипковка 9,3%, Афанасий Максимовка 1,03%, Михаил Санниковка 0,25%, Спартак Борисов 0,24% тиксибит. Барыларын утары намнартан 22,71% быыбардааччы куоластаабыт, ол эбэтэр Михаил Николаевы быыбартан туораппыттарыгар бырачыас курдук өйдүөххэ сөп.

В. Штыров 7 улууска 50-тан тахса бырыһыаны ылбыт, Мирнэйгэ 90,7%, Дьокуускайга 48,9%. Ф.С. Тумусов төрөөбүт Үөһээ Бүлүүтүгэр 67,9%-ны ылбыт, оттон атыттарга 50%-ҥа тиийбэтэх.

Иккис тур 2002 с. тохсунньу 13 күнүгэр ыытыллар. Балачча тыҥааһыннаах киирсии түмүгэр В.А. Штыров быыбардааччылар 59,25%-рын ситиһэн президенинэн талыллар. Федот Тумусов 34,6%-ҥа тиксэн хотторор. Бу сырыыга Вячеслав Штыров 16 улууска кыайар, ол иһигэр промышленнай улуустарга барыларыгар, оттон Федот Тумусовы 19 улуус өйүүр, биллэн турар ,саха улуустара. Чурапчыга, Тааттаҕа, Горнайга уонна Уус-Алданҥа 70-тан тахсалыы бырыһыан, Мэҥэ-Хаҥаласка 69,47%, Аммаҕа 66,17%. Нам улууһугар Тумусовка быыбардааччы 78% куоластаабыт, Штыров 19,44% ылбыт. Иккиэннэрин быыбардааччылар 2,55% утарбыттар. Оттон республика үрдүнэн иккиэннэрин утарбыттар ахсааннара 3,89%-ҥа тэҥнэһэр.

Интэриэһинэйэ диэн Федот Тумусовка көбөкөттөр 90,39% биэрбиттэр, Партизан, Хамаҕатта, Салбаҥ, 2 Хомустаах, Хатыҥ-Арыы, Хатырык, Маймаҕа, Фрунзе, Арбын нэһилиэктэрэ 80-тан тахса бырыһыан өйөөбүттэр. Нам улууһугар Вячеслав Штыровка саамай элбэх куолаһы искралар биэрбиттэр – 63,83%, ону сэргэ Граф Биэрэгэр 44,34, Түбэҕэ 30,41% өйөөбүттэр.

Бу сыыппаралары ырыҥалатан көрдөххө, 1996 сылтан талыллыбыт республика баһылыктара 59% өйөбүлү ылбыттар эбит. Оттон кинилэри утарсааччылара 26-34% иһинэн куолаһы ситиспиттэр. Ол эбэтэр үлэлии олорор былааһы 20-чэ сыл устата итинник бырыһыаннаах «протестнай» диэн ааттанар электорат биир кэм утарара көстөн кэлэр. Өссө төгүл өйдөөн кэлиэҕиҥ бу ааспыт быыбардары: Егор Борисовка 58,79%, Эрнст Березкиҥҥа 29,49% тиксибит. Онон Э.Б. Березкин ити ситиспит 30-ча бырыһыана ала-чуо кини туһугар куоластаабыта диэн этэрэ татым буолуоҕа. Ким да былааһы утаран быыбарга киирсибитин иннигэр бу «протестнай» электорат туһугар охсуһар буолан

тахсар.

Манна даҕатан эттэххэ, ааспыт быыбар саҕаланыыта Эрнст Березкин штаба «республика бэчээтигэр уонна телевидениетигэр биһигини чугаһаппаттар» диэн матыыбынан быыбар иннинээҕи агитацияны социальнай ситимнэр нөҥүө күүскэ ыыппыттара. Ол курдук, улуустар форумнарыгар Березкин туһатыгар олус элбэх суруктар, санаалар тахсаллара. Ватсап нөҥүө күөн көрсөөччүтүн самнарар ис хоһоонноох эҥин эгэлгэ үөхсүү аҥардаах иһитиннэриилэр элбээбиттэрэ. Дьиҥ иһигэр, республика бэчээтигэр да, телевидениетигэр да сокуон бэрээдэгинэн төлөбүрдээх төрүөккэ хайа баҕарар кандидат санаатын аһаҕастык этэр бырааптаах, ону тэҥэ босхо таһаарыылар эмиэ көрүллэллэр эбээт. Манан сылыктаатахха, хара ааныттан Березкин штаба кандидаттарын атаҕастанар, үтүрүллэр курдук позицияны тутуспуттара. Ардыгар итинник тактика туһалаах буолар, ол эрэн «атаҕастаммыт кандидат» сотору кэминэн эрдийэн бэйэтэ саба түһүү ньыматын хото туһаммыта. Инньэ гынан быыбардааччылар быыбар түмүк кэрдииһигэр бастаан-утаа өйөөбүт кандидаттарыттан дьаарханар, саллар буолан барбыттара.

Ону, төһө даҕаны барытын административнай ресурсаҕа сигэммиттэрин инниттэн быыбар түмүктэрэ ырылыччы көрдөрдүлэр. Промышленнай улуустарга Березкин лаппа аҕыйах куолаһы ылбыта, саха да улуустарыгар, төрөөбүт Намын улууһуттан ураты, барыларыгар хоттордо. Бэл диэтэр, Нам улууһугар нэһиилэ кыайда (54%), манна Аппааны, Түбэ, Таастаах, Искра нэһилиэктэригэр Егор Борисов кыайыылаах таҕыста.

Бу быыбар түмүгүнэн, бэчээккэ ырытыылары көрдөххө, интернет ресурсаларга да аахтахха Эрнст Березкин бэйэтин раскруткатыгар олус кыра бириэмэ хаалбыта таайда, аны туран быыбар ортотуттан штабын кэлтэй агрессивнай тактиката дьону тэйиттэ. Кандидат бэйэтэ, чугас эргимтэтэ ханнык да компромисстары ылымматтарын, туораттан этиилэри сыһыарымматтарын көрдөрдүлэр. Бу бэйэтин политик быһыытынан сыаналанар киһиэхэ инники өттүгэр ыарахаттардаах буолуоҕа. «Политика состоит из здравого смысла, трезвых расчетов и бесчисленных компромиссов» диэн муударай дьон эппитин ылыннахха эрэ сатанар. Бу өттүнэн быыбарга Егор Борисовы өйөөбүт В.А. Штыров бэйэтин ыҥырыытыгар «кандидату Березкину надо работать над своим характером» диэбитэ оруннаах буолан тахсар.

* * *

Саха республикатын бүтэһик президенэ уонна бастакы Ил Дархана Егор Борисов саахынан, атын да төрүөттэринэн бу болдьоҕунан үрдүкү дуоһунаска үлэтин түмүктүүр. Политологтар уонна быыбар политтехнологтарын сабаҕалааһыннарынан, Эрнст Березкин биэс сылы кэтэһэрэ олус улахан болдьох, онуоха диэри төһө даҕаны общественнай хамсааһын тэрийбитин иннигэр кини туһугар дьон интэриэһэ намтыыра өйдөнөр. Дьэ, ол иһин 2016 сылга дойду Государственнай Думатын быыбарыгар Федот Тумусов уонна Эрнст Березкин туруналлара сабаҕаланар. Тумусов, сэрэйдэххэ, партийнай испиилэгинэн аахарын ордоруоҕа, оттон биир мандаттаах уокуруктан былаас атын кандидаты туруордаҕына быйылгы хартыына эмиэ хатыланар чинчилээх. Онон хаалбыт бириэмэҕэ былаас уонна оппозиция икки ардыгар элбэх консультациялар барыахтаахтар, ол түмүгэр хайа эрэ өттүнэн компромиссная вариант булуллуохтаах. Дьэ, ол туох вариант буолан тахсарын бириэмэ көрдөрүөҕэ.

В. КАСЬЯНОВ

Ийэлэр күннэрин көрсө

ДЬИЭҐЭ ЭЙЭНИ КИЛЛЭРИЭХХЭ

Элбэх оҕолоох ийэ буолар ыарахан диилэр, ону кимнээҕэр үчүгэйдик ийэ барахсан бэйэтэ билэн эрдэҕэ. Санаан көрдөххө, кини иитэччи, учуутал, сиэстэрэ, быраас, психолог, иистэнньэҥ, асчыт, таҥас, дьиэ, иһит сууйааччы уо.д.а. киэҥ киэптээх үлэни толорор солбуллубат аналлаах. Онон элбэх оҕолоох ийэ буолар ыарахан үлэҕэ тэҥнэһэр диэтэхпинэ сыыһыам суоҕа.

Бү күннэргэ Татьяна Дьяконова диэн алта уол оҕолоох эдэр ийэни кытта билистим. Таня НПК остолобуойугар үлэлиир, кэргэнэ үлэтэ суох эбит. Улахан уола тохсус, иккиһэ алтыс, үсүһэ үһүс кылаастарга үөрэнэллэр. Үс кырата биэстээх, түөртээх, иккилээх уу-кырбас оҕолор. Салгыы кинини кытта кэпсэтиибитин ааҕыҥ.

– Таня, оҕо сылдьан элбэх оҕолонуом диэн саныыр этиҥ дуо?

– Суох, санаабат этим. Оскуоланы бүтэрээт да, кэтэхтэн училищеҕа иитээччи үөрэҕэр киирбитим. Бииргэ үөрэнэр кыргыттарым толуу көрүҥнээҕим иһин, алта оҕолоох саастаах дьахтар диэн көрбүттэр этэ. Мин онно өһүргэммитим ахан. Билигин санаатахпына, элбэх оҕолонорум эрдэттэн биллибит эбит. Итиэннэ дьонум икки өттүттэн элбэх оҕолоохтор, бииргэ төрөөбүттэр эмиэ элбэхпит.

– Оҕолоргун хайдах иитэҕин? Бэйэҕин иппиттэринэн дуу, биитэр тус ньымалааххын дуу?

– Ийэм кытаанах этэ, уол оҕо курдук иитиллибитим. Оттон мин сымнаҕаспын. Оҕолорум төһө да уолаттарын иһин кытаанах режимим суох. Барыларыгар туспа сыһыан булан сымнаҕастык тутан-хабан көрөбүнистэбин.

– Быраастар оҕону булгуччу эмтэриҥ диилэр дии, эн уолаттаргын эмтэрбитиҥ дуо?

–Барыларын түөрт саастарыгар диэри эмтэрбитим. Кырам иккитэ буолла да, эмэ сылдьар. Онон бэйэбэр наһаа чугастар. Оҕо оҕо курдук миигин былдьаһаллар, күнүүлэһэллэр. Ону «мама» соҕотох да буоллар барыгытын таптыыр, саныыр, ахтар диэн быһааран, өйдөтөн биэрэбин. Киэһэ утуйуохтарын иннинэ булгуччу сыллаталлар. Ардыгар сыллаабакка хааллахпына, хомойон-хоргутан бэйэлэрэ сыллата кэлэллэр.

– Оҕо саадыгар сылдьаллар дуо?

– Икки уол сылдьар. Былырыын дьиэҕэ кэлэн үөрэтэ сылдьыбыттара, нэдиэлэҕэ үстэ дьарыктанар этибит. Кыралаан буукубалары, ахсааны, кэпсиргэ үөрэппиттэрэ.

– Үлэҕиттэн оҕолоргор бириэмэ ордор дуо?

– Сарсыарда эрдэ, утуйа сыттахтарына барабын уонна киэһэ аҕыска кэлэбин. Остолобуойга үлэлиибин. Үчүгэйэ диэн ас үрдүгэр сылдьабын, оҕолорбун аһатыахпын наада. Кэлээппин кытта сумкам үрдүгэр түһэллэр. Куустуһабыт, сыллаһабыт, аһыыбыт. Онтон утуйуу буолар. Өрөбүлбэр оҕолорум ийэбит сылайбыт диэннэр чуумпутук сылдьа сатыыллар. Итиэннэ аҕабыт көмөлөһөр. Бириэмэлэннэхпинэ бииргэ оонньуубут, мэниктиибит, ардыгар ытаһыылаах да буоллар, оонньоон астынабыт. Оҕолорбун барыларын наһаа таптыыбын, ханна эмит ыыттым да, тута ахтыбытынан, суохтаабытынан барабын. Бары бииргэ буоллахпытына уоскуйабын, астынабын, дууһалыын сынньанабын. Төһө да айдааннаах, ытаһыылаах-соҥоһуулаах да буоллун, мин онно наадыйбаппын. Компьютер, телефон диэн оҕолорбор суох. Ымсыыраллар да, элбэх харчытэр. Атыттарым мөдөөттөр.

– Элбэх оҕолоох ыалларга дьон-сэргэ сыһыана хайдаҕый?

– Мин бэйэм кэпсэтинньэҥ, элэккэй киһибин. Кими да араарбаппын, барыларын тэҥҥэ көрөбүн, сыһыаннаһабын. Ол иһин буолуо, миэхэ эмиэ оннук үчүгэйдик сыһыаннаһаллар. Ыаллыы олорор дьонум бары көмөлөһөллөр, өйүүллэр. Ылсабэрсэ олоробут.

– Түмүккэр тугу этиэҥ этэй?

Татьяна Дьяконова түөрт уолунаан

– Оҕону мөҕөн-этэн, таһыйан үчүгэй киһи оҥорбоккун. Билиҥҥи олох биһиэнигэр тэҥнээтэххэ тосту атын. Онон оҕону истиҥ, эйэлээх эйгэҕэ, аһаҕастык кэпсэтэн, барыны бары быһааран иитиэххэ наада. Элбэх оҕолоох туох да куһаҕана суох. Кылаабынайа кэргэҥҥиттэн өйөбүл, көмө наада. Оҕо доруобай, ыраас, тот буолуохтаах. Дьиэ иһигэр эйэ баар буолуон наада эбит, эйэни билэр оҕо наһаа үчүгэйдик сылдьар. Туора дьонтон толлубаттар, куттамматтар.

Бу курдук, алта уол оҕо күн күбэй ийэтэ Татьяна санаатын үллэстибитэ. Биир-икки оҕотооҕор элбэх оҕону иитэр түбүгэ-садыыга элбэх, кыһалҕата ыарахан буолуо диэбиппэр сөбүлэспэт. Дьиҥэр, түбүгэ биир, өссө оҕо бэйэ-бэйэтин көрсөр, бүөбэйдэһэр буолан, көмөтө элбэх, иитэргэ уустуга суох диир. Онон дьахтар эрэ барыта санаммат эрээри, бочуоттаах, махталлаах соругу ылыммыт эдэр ийэ элбэх оҕолонуу уустуктарын судургутук быһаарда.

Саха саргылаах кэскилин түстэһэр, алта уол оҕо саҥатынан чугдаарыйбыт Дьаакынаптар ньээкэ уйаларыгар барыта этэҥҥэ буоларыгар баҕарыаҕын!

Л. НОГОВИЦЫНА

Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат

ҮТҮӨЛЭРИН УММНУБАТТАР, ҮЙЭТИТЭЛЛЭР

Түбэ нэһилиэгэр дьону түмэр, иилиир-саҕалыыр дьоҕурдаах сэргэх дьон баар буоланнар бу нэһилиэк түмсүүлээх, ыытар тэрээһиннэрэ өрүү үрдүк таһымнаахтык барар. Улууспутугар А.И. Куприянова салайааччылаах Түбэ ветераннарын сэбиэтэ биир үчүгэй үлэлээх түмсүүнэн биллэр.

Ааспыт нэдиэлэҕэ түбэлэр биир бэлиэ, дьоһун тэрээһиннэригэр ыҥырыллан бара сырыттыбыт. Бу күн Түбэ нэһилиэгэр 1941-45 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитигэр охтубут буойуннарга анаан тутуллубут пааматынньыкка эбии Кыайыы туһугар тыылга бэйэлэрин харыстаммакка үлэлээбиттэр үтүө аттарын үйэтитэр мемориальнай дуоскалары арыйыы үөрүүлээх түгэнэ буолла.

Пааматынньык таһыгар нэһилиэк общественноһа, оҕолор, үлэ, тыыл ветераннара тоҕуоруһа муһуннулар. Араас байыаннай, патриотическай музыка, ырыа долгуннура кутуллар.

Бэлиэ түгэнинэн мустубут дьону нэһилиэк баһылыга К.К. Федоров, улуус ветераннарын сэбиэтин председателэ С.Д. Кобякова, нэһилиэк ветераннарын сэбиэтин председателэ А.И. Куприянова, нэһилиэк дьоно–сэргэтэ бары ытыктыыр киһилэрэ, салайааччылара, нэһилиэк Ытык сүбэтин председателэ, өр кэмҥэ сэбиэт председателинэн, баһылыгынан таһаарыылаахтык үлэлээбит Р.Е. Лукина, Түбэ оскуолатын директора С.Н. Лукина уонна төрөппүттэр комитеттарын председателэ В.Н. Румянцева эҕэрдэлээтилэр.

Софья Дмитриевна уонна Александра Иннокентьевна мемориалы туппут, туттарбыт дьоҥҥо сэмэй бэлэхтэри уонна Махтал суруктары туттардылар. Кинилэр истэригэр мемориалы бырайыактаабыт Саша, Артур Лукиннар (оскуола үөрэнээччилэрэ) наҕараадаланнылар. Бу үөрүүлээх бэлиэ түгэн кэнниттэн тэрийээччилэр нэһилиэк кырдьаҕастарын саҥа киэҥ–куоҥ, олус тупсаҕай көстүүлээх, бэртээхэй көрүүлээх-истиилээх, ветераннар бэйэлэрэ туттубут балаҕаннарыгар ыҥыран аҕа саастаахтарга аналлаах декадаларын түмүктээтилэр.

Ветераннар бэйэлэрэ аҕалан остуол хотойорунан ас араа-һын, маанытын тартылар уонна остуол тула олорон истиҥ эҕэрдэлэри, ырыалары иһиттилэр, остуол оонньууларыгар, «Ааспыт сыллар ретро муодата» көрүүгэ көхтөөхтүк кытыннылар.

Ветераннар түмсүүлэрин салайар Александра Иннокентьевна аарыма саастаах үлэ, тыыл ветераннарыгар Петр Петрович Лукавиҥҥа (сааһа 81-рэ, 8 оҕо аҕата, 21 сиэн, 23 хос сиэн эһэтэ), Галина Герасимовна Дьяконоваҕа (сааһа 81-рэ, 8 оҕо ийэтэ, 23 сиэн, 32 хос сиэн эбэтэ), Дария Павловна Никоноваҕа (сааһа 83, 6 оҕо ийэтэ, 19 сиэн, 14 хос сиэн эбэтэ), Василий Иннокентьевич Дьяконовка (сааһа 83, 4 оҕо аҕата, 7 сиэн, 3 хос сиэн эһэтэ), Людмила Васильевна Старостинаҕа (сааһа 81, 4 оҕо ийэтэ, 12 сиэн, 11 хос сиэн эбэтэ) уо.д.а. сэмэй бэлэхтэри туттарда.

Бу үөрүүлээх дьоро күҥҥэ 45 сыл өйдөһөн-өйөһөн иллээхтик олорон кэлбит дьиэ кэргэннэр: Вера Семеновна, Иван Степанович Винокуровтар уонна Татьяна Яковлевна, Егор Егорович Сивцевтэр чиэстэннилэр. Онтон Айыы Хаантан айдарыылаах, Одун Хаантан оҥоһуулаах төлкөлөөх түөрэхтэрэ түспүт, үбүлүөйдээх төрөөбүт күннээхтэргэ: Т.А. Пестряковка (65 сааһа), К.М. Федоровка (60 сааһа), О.И. Шапошниковка (60 сааһа), Н.А. Федороваҕа (55 сааһа) нэһилиэк ветераннарын түмсүүтэ эҕэрдэлээн туран эмиэ сэмэй бэлэхтэри туттарда.

Бэлиэ күннээхтэри уонна ытык кырдьаҕастары Ильдар Шелковников, Наталья Оленова, Иннокентий Иванов, Аскалон Лукин уо.д.а. ыллам ырыаларынан, оскуола оҕолорун «Дьүрүскэн» хомус ансамбла хомуска дьүрүһүтэ оонньоон эҕэрдэлээтилэр уонна «сүүскүтүгэр диэри сүүрэ, бар дьоҥҥутун үөрдэ–көтүтэ, алгыс баһын сыалыы сылдьыҥ!» диэн баҕа санаа бастыҥын күндү дьонноругар салайдылар.

Үөрүүлээх дьоро күҥҥэ кэлбит кырдьаҕастар дуоһуйуохтарыгар диэри кэпсэтэн-ипсэтэн, оонньоон–көрүлээн, ыллаан-туойан олус сэргэхсийэн, тэрийээччилэргэ махтанан тарҕастылар. Бу үтүө тэрээһини мемориальнай дуоска аһыллыытыттан саҕалаан ылбаҕайдык саҥаран–иҥэрэн, иилээн–саҕалаан олус сэргэхтик ыыппыт «Айхал» сынньалаҥ киинин художественнай салайааччытыгар Людмила Григорьевнаҕа нэһилиэк кырдьаҕастара махталларын биллэрэллэр, үлэтигэр ситиһиилэри, тус олоҕор дьолусоргуну баҕараллар.

И. ИВАНОВ

«НАМЫЫНАЛАР», «ДЬҮӨГЭЛЭР»

Бу хоһоммун Никольскай, Нам сэлиэнньэтин ансамбллырыгар Ийэ күнүнэн эҕэрдэлээн тураммын аныыбын.

«Намыыналар», «Дьүөгэлэр»
Талбыт курдук кыргыттар,
Бары далбар хотуттар,
Дьоннор бары хайгыыллар.

«Намыыналар» наҕыллар,
Намылхайдар, кэрэлэр,
Ньукуолускай кытылын
Хатыҥнарын курдуктар.

Эҥсиэлиттэн элбээннэр,
Үөрэ-көтө түмсэннэр,
Ыллыыр-туойар «Дьүөгэлэр»,
Күөрэгэйдэр эбиттэр.

Соҕуруунан-хотунан
Кыталыктар көтөллөр,
Атын элбэх сиринэн
Күөрэгэйдэр ыллыыллар.

Кинилэри кытары
Саха сирэ ыллаһар,
Кинилэри кытары
Наммыт дьоно аатырар.

Ыллааҥ-туойуҥ кыргыттар
«Намыыналар», «Дьүөгэлэр»,
Кыталыктар, кубалар,
Күөрэгэйдэр — Күн Куолар.
2014 с. алтынньы 15 күнэ

Ю.В. ПОТАПОВ-САРГЫН,
Хатырык

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЛЭРГЭ ӨЙӨБҮЛ БААР БУОЛЛА

Дьоҕус бизнес эйгэтигэр

Предпринимательство салаата улууспутугар улаханнык сэргэхсийэн эрэр. Ол курдук, быйылгы сылтан аҕа баҕылык Александр Атласов быһаччы дьаһалынан предпринимательство Фондата хат сөргүтүллэн, саҥалыы тыыннанан үлэтин саҕалаата. Эһиилги сылтан Нам сэлиэнньэтигэр Бизнес-инкубатор тутуллуоҕа, ону тэҥэ улууска туризм курдук кэскиллээх салаа күүскэ сайдарыгар чиҥ акылаат уурулуоҕа.

Оччо сыллаахха 1,5 мөлүйүөн, бачча сыллаахха 2 мөлүйүөн харчы ханна барбыта биллибэт диэн сурах-садьык ыытыллыбыта эрээри, саҥатаиҥэтэ суох сир аннынан Фонда иһинэн 60 мөлүйүөн (!) «өлбүт харчы» (иэс сотуллуута) киирэн тахсыбыт гына уруһуйдана сылдьыбыта билиннэ. Аны маннык алҕастар, сыыһалар тахсыбаттарын курдук, тэрилтэни тэрилтэ курдук тутан, барыта дьэҥкир, ыраас финансовай үлэлээх Фонда буоларын курдук Координационнай Сэбиэт, Фонда правлениета кыһаллан үлэлиэхтэрин наада. Маныаха предпринимателлэр, общественность, дьон-сэргэ өйдөөн, күүскөмө, өйөбүл буолаллара сүрүн тирэх буолуоҕа.

Балаҕан ыйын 27 күнүгэр субсидиялары көрүү бастакы мунньаҕа бэрт сэргэхтик буолан ааста. Киирбит сайаапкалар докумуоннара ситэрилэр, орууннугар оҥоһуллубуттар. Ол эрээри олохтоох дьаһалталар ходатайство түһэрбиттэрэ элбэҕи быһаарда. Ол гынан баран, сорох-сорохтор республикаттан улахан суумалаах, барбах эрэ 5 мөлүйүөннээх субсидияны ылан баран, отчуоттарын да туттарбакка сылдьан, Фондаттан кэлэн «тардыалаһа» сылдьаллара сиэргэ баппат быһыы. Инникитин анаан-минээн хас да сиртэн субсидия эккирэтээччилэри Фонда кытаанах хонтуруолга ылыаҕа.

Саамай элбэх сайаапка, биллэн турар, «Ленскэй нэһилиэк» МТ предпринимателлэригэр барда. Ол эрээри 2 хомустаахтар да хаалсыбаттар, олохтоох дьаһалта предпринимателлэргэ болҕомтотун уурара хайҕаллаах уонна махталлаах.

Социальнай өнөлөргө уопсайа 1 мөл. 484,016 солк. көрүлүннэ: ИП «Новгородова В.С.» – 160, 988 солк., ИП «Неустроев И.П.» (Партизан) - 52, 568 солк., ООО «Профистрой» (Хатыҥ-Арыы) – 82, 344 солк., ИП Казаренко С.А. (Ленскэй) – 63, 548 солк., ИП «Федоров М.П.» (Партизан) – 51,063 солк., ИП «Парников В.В.» (Ленскэй) -37,564 солк., ИП «Корнилова Д.Г.» (Ленскэй) – 53,662 солк., ИП «Попова Л.П.» (Ленскэй) – 53, 662 солк., ИП «Аргунова В.Д.» (Никольскай) – 52, 344 солк., ИП «Кутукова Е.Р.» (Ленскэй) – 300, 512 солк., ИП «Попова Е.Л.» (2 Хомустаах) – 68,785 солк., ИП «Суздалов Э.И.» (Хатыҥ-Арыы») – 100,860 солк., ИП «Осипов В.П.» (2 Хомустаах) – 128, 342 солк., ООО «Лена» (Ленскэй) – 50, 840 солк., ИП «Эверстова Е.И.» (Партизан) – 81, 593 солк., ИП «Попова В.Н.» (Ленскэй) – 104, 106 солк., ИП КФХ Матвеева К.И. (Ленскэй) – 41, 235 солк.

Табаар оҥороччуларга 1 323,934 солк. көрүлүннэ: ИП «Бочкарев С.Н» (Ленскэй) – 66, 058 солк., ИП КФХ «Оконешникова М.В.» (Партизан) – 45,433 солк., ИП КФХ «Леонтьев Г.Р.» (Салбан) – 25 000 солк., ИП «Суздалова В.В.» (Ленскэй) – 35, 608 солк., ИП «Бочкарев А.В.» (Ленскэй) – 66, 058 солк., ИП «Лебедева В.И.» (2 Хомустаах) – 148,766 солк., ИП КФХ «Протопопов К.Н.» (2 Хомустаах) – 148,766 солк., ИП КФХ «Николаева Т.И.» (Ленскэй) – 50, 679 солк., ИП «Эверстова О.Н.» (Салбан) – 68,723 солк., ИП КФХ «Алексеева М.И.» (Никольскай) – 59,506 солк., ИП «Харитонов Н.Н.» (Хамаҕатта) – 74,382 солк., ИП «Олесов П.П.» (Көбөкөн) – 116 000 солк., ИП «Сивцева М.П.» (Түбэ) – 34,754 солк., ИП КФХ «Слепцова А.В.» (Хатырык) – 297, 530 солк., СХПК «Кымыс-чыт» (Хатыҥ-Арыы») – 86,662 солк. ананна.

Маны таһынан туристическай комплекстар сайдыыларыгар 600 тыһ. солк. көрүлүннэ: ИП «Олесов П.П.» (Көбөкөн) – 200 тыһ. солк., ООО «Ленские зори» (Ленскэй) – 200 тыһ. солк., ИП «Ширяев Н.П.» (2 Хомустаах).

Дьиҥэ, Координационнай Сэбиэт харчыны атыннык тыырбыта, сорох-сорохтору тохтоппута, сорохтору суумаларын кыччаппыта. Ол эрээри протоколга баһылыктар хайдах быһаарбыттарынан уруккунан хаалбыт. Оччотугар Координационнай Сэбиэт туохха нааданый диэн ыйытыы үөскүүр. Онон инникитин бу боппуруоһу Сэбиэт чилиэннэрэ кытаанахтык дьүүллүөхтэрэ.

Алтынньы ыйга саҥа саҕалаан эрэр предпринимателлэргэ субсидия көрүллүөҕэ. Итиэннэ улахан, нэһилиэнньэҕэ сүҥкэн суолталаах өҥөнү оҥорор предпринимателлэргэ эмиэ көмө харчы көрүллүөхтээх.

Фонда үлэтэ сөргүтүлүннэ

Быйылгы сылга уопсайа 9 мөлүйүөн 191 592 солк. үп тыырыллан эрэр, ол иһигэр нэһилиэктэр бюджеттарыттан 2 мөл. 232 тыһ. 852 солк., улуус бюджетыттан 5 мөл. 400 тыһ. солк. (ол иһигэр 2 мөл. солк. дьоҕус кредиккэ, «Деревня мастеров» ХЭТ электрификациятыгар 1 мөл. 400 тыһ. солк., саҥа саҕалааччыларга грант 400 тыһ. солк.), республика бюджетыттан 1 мөл. 558 тыһ. 74 солк. көрүллэн, предпринимателлэргэ быйыл көдьүүстээх өйөбүл оҥоһулунна. Баһылык Координационнай Сэбиэтэ 15 чилиэннээх, үксүлэрэ үлэ үөһүгэр сылдьар предпринимателлэр. Урукку өттүгэр субсидиялары, граннары чуноубунньуктар тыырар эбит буоллахтарына, билигин киирбит сайаапкалары Сэбиэт бэйэтэ көрөр. Билиҥҥи Фонда сүрүн уратыта итиннэ сытар.

Манна даҕатан эттэххэ, Фонда урукку өттүгэр улахан айдааннаах этэ, аата-суола алдьанан, элбэх дьону кэлэтэн, хаһан да өнүйүө суох курдук уота-күөһэ умуллан, сүтэн-симэлийэн хаалбыта. Урукку салалта туох да отчуоту туттарбакка, нолуогун төлөөбөккө, ону аһан, эҥин араас финансовай эргитиилэр бэрээдэгэ суох оҥоһуллубуттарын түмүгэр, хаттаан сөргүтэр уустугурбута. Онуоха эбии улахан суолталаах документтар сүтэннэр, расчетнай счет арыычча хойутаан арылынна.

Предприниматель күнэ бэлиэтэннэ

Алтынньы 3 күнүгэр кэрэ көстүүлээх «Деревня мастеров» миэстэтигэр Предприниматель күнэ бэлиэтэннэ. Бастаан бэрт сэргэх, сонун кэпсэтии буолла, инники былааннар торумнаннылар.

Ол курдук, Дьокуускай куорат Бизнес-инкубаторын генеральнай директора Карбушев Максим Геннадьевич бизнес-инкубаторы тутуохха наадатын бэлиэтээтэ, улуус 5 мөлүйүөнү угар түгэнигэр, республикаттан эмиэ биир оччо софинансирование оҥоһуллар.

Степанов Николай Вячеславович, «Якутия» ЦКР (центр кластерного развития) генеральнай директора, туристическай кластердары тэрийиҥ, биир киһитээҕэр уон киһи бииргэ түмсэн үлэлээбитэ быдан көдьүүстээх, далааһыннаах буолар, онон тэрээһиннээх үлэ-хамнас тахсыаҕа диэн эттэ.

Баһылык бастакы солбуйааччыта, Координационнай Сэбиэт председателэ Яковлев Артур Янович предпринимателлэр көхтөөх буолалларыгар ыҥырда, итиэннэ нэһилиэк баһылыктара бу салааҕа үлэлиир дьону өйүөхтээхтэрин бэлиэтээтэ. Баһылыгы экономикаҕа солбуйааччы Шарапова Людмила Ивановна предпринимателлэргэ өйөбүл туһунан уопсай иһитиннэрии оҥордо, итиэннэ предпринимателлэр бэйэҕит өттүгүтүттэн инвестиция, вложение оҥоро сатаан, оччоҕо эһиэхэ биир оччо өйөбүл баар буолуо диэн бэлиэтээтэ. «Россельхозбанк» Намнааҕы салаатын начальнига Спиридонов Семен Семенович предпринимателлэргэ кредиттээһин туһунан сырдатта.

Эбиэттэн киэһэ «Деревня мастеров» ХЭТ резиденнэрэ тэрийбит быыстапкаларын көрүү, балык миинигэр күрэх (манна көбөкөннөр кыайдылар), остуол тула кэпсэтии бэрт сэргэхтик аастылар. «Эрэл» СХПК итии аһылыгынан хааччыйда.

Инники былааннар

2015 сыл республикаҕа Предпринимательство сылынан биллэрилиннэ. Онон күүстээх үлэ өссө да иннибитигэр турдаҕа. Сэбиэт чилиэннэрэ сыл саҥатыттан тэтимнээхтик үлэлиири былааннаабыттар. Оччолорго үлэһиттэрбитигэр араас аһынай тэрилтэлэри кытта кэпсэтэн ас-таҥас хамнас суотугар ылар этибит. Онтон ыла атаҕым сатаан тутуллубакка, аны давлениелаах буоламмын 2-ис группалаах инбэликкэ тахсыбытым. Ол да буоллар, най баран, дьиэбэр сыппаппын. Куруук үлэлии-хамсыы сылдьабын, үлэбин олус таптыыбын. Профсоюзка, общественнай үлэҕэ үлэлиир дьол буолар дии саныыбын. Үлэбин сыаналааннар улуус Бочуоттаах гражданина үрдүк аат иҥэрбиттэрэ, Саха сирин доруобуйатын харыстабылын туйгуна, тыыл ветерана буолабын. «Сэрии тулаайаҕа», «Ветераны и движения» бэлиэ наҕараадалардаахпын.

Үлэлээбитим тухары туох барыта буолбута. Хомойуох иһин, билигин тиһэх суолларыгар ветераннарбын атаарарым элбэтэ. Бэйэм илиибинэн көмүс уҥуохтарын тутуһабын. Бу олус хомолтолоох. Ол иһин кыраны да оҥорон кинилэри үөрдүөхпүн, тугу эмит наадалааҕы оҥоруохпун баҕарабын.

Түмүкпэр, бэйэм профсоюзпар, чуолаан Розалия Прокопьевнаҕа, республикатааҕы комитекка сүҥкэн махталбын тириэрдиэхпин баҕарабын. Дьиэ кэргэттэргитигэр дьолу, доруобуйаны. Эһиги үрдүгүтүгэр өрүү сырдык халлаан баар буоллун диэн алҕаатаҕым буолуохтун.

Координационнай Сэбиэт пресс-сулууспата

ПРОФСОЮЗ КӨМӨТҮНЭН

Дьыллар уонна дьылҕалар

Мин, Винокурова Матрена Михайловна, 1934 сыллаахха алтынньы 10 күнүгэр урукку-та «Кыһыл Талаһа» колхозка төрөөбүтүм. Билиҥҥитэ Модут совхозка. Аҕам сэриигэ баран 1941 сыллаахха сураҕа суох сүппүтэ. Ийэм колхозка ыанньыксыттаабыта, 5 оҕону соҕотоҕун иппитэ. Мин бырааппынаан Хатырык оскуолатыгар интернакка олорон үөрэммиппит. Сэрии сылларыгар олус ыарахан кэмнэр ааспыттара. Маҥнайгы кылаастан бэһискэ дылы 7 км сиргэ сатыы сылдьан үөрэнэрбит. Аччыктааммыт аара суолга долохоно отонунан, турнепсынан аһыыр этибит.

Хатырык оскуолатыгар 9-ус кылааһы бүтэрэр сылбар тымныйаммын тубдиспансерга эмтэнэ ыыппыттара, ол курдук ыалдьан оскуолабыттан барбытым. Ол да буоллар производство девиһин ылынан, колхозка 10 сыл ньирэй көрөөччүнэн, 5 сыл ыанньыксытынан үлэлээбитим. Бу үлэлээбитим тухары биир да сүөһүнү өлөрбөтөҕүм, үчүгэй үлэм иһин сыаналааннар, эбии төлөбүр, биир бороосску биэрбиттэрэ. Ыанньыксыттаммын «Ударник коммунистического труда» буолбутум, элбэхтик райкомол грамоталарынан наҕараадаламмытым. Оччолорго комсомол секретарынан улууска Винокуров Дмитрий Иванович үлэлиирэ. 1959 сыллаахха салгыы эмтэнэр сыалтан тубдиспансерга санитарканан үлэлии киирбитим. Икки сыл санитаркалаабытым, регистраторынан үлэлээбитим. Онтон рентген-лаборант үөрэҕин бүтэрэн, үөрэхтээх үлэһит буолбутум. Дьэ, ити кэмтэн ыла общественнай үлэлэргэ хабыллан биир тутаах киһинэн буолбутум. Ол курдук, өр сылларга профкомҥа культмассовай секторынан, дьахталлар сэбиэттэригэр улууска, үлэбэр чилиэнинэн, ветераннар сэбиэттэригэр үлэлээн-хамсаан кэллим, биэс сыл тухары суукка заседателинэн сылдьыбытым. Оччолорго мунньах бөҕө, месткомнары кытта үлэ, былаан оҥосторбут. Үлэбит сүнньүнэн наҕараадаларга представление түһэрии, араахынай тэрээһиннэри тэрийии этэ.

Кулун тутар 3 күнүгэр 1990 сыллаахха ветеран сэбиэтин председателинэн анаммытым. Онтон ыла күн бүгүнүгэр дылы үлэлии-хамныы сылдьабын. Үлэм олус киэҥ, элбэх өрүттэрдээх. Биһиги, улууспут 65-тэн 89-гар диэри саастаах ветераннарбыт. Ветераннары элбэх тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кытыннарыы, общественнай үлэҕэ тардыы, культурнай мероприятиеларга, кэнсиэрдэргэ, араас музейдарга сырытыннарыы. Ол курдук, элбэхтик Дьокуускайга, Ытык-Күөлгэ сылдьыыбыппыт. Ону таһынан циркэҕэ, эстраднай кэнсиэрдэргэ, спектаклларга сылын аайы тиһигин быспакка сылдьабыт. Олус интэриэһинэй тэрээһиннэринэн Эдьиий Марыынаны кытта көрсүһүү, Арчы дьиэтигэр сылдьан ыраастаныы, атын улуус ветераннарын кытта көрсүһүү буолбуттара. Маны таһынан Суотту музейыгар, Хатырык туристическай базатыгар, атын улууспут дэриэбинэлэрин кырдьаҕастарын кытта көрсүһүүлэргэ баран актыыбынай кыттыыны ылбыппыт, дуоһуйа күүлэйдээбиппит. Маннык тэрээһиннэргэ дьону кытта ирэхоро кэпсэтии ыытабыт, уопут атастаһабыт, кыра кэнсиэр көрдөрөбүт, күрэхтэһиилэри тэрийэбит. Ити сылдьарбытыгар, биллэрин курдук, элбэх спонсор наада. Олору кытта тус бэйэм көрсөн, кэпсэтэн, саастаах киһи буоларым быһыытынан тылбын ылыннаран элбэх таһаарылаах үлэ ыытабын. «Набережнай» түөлбэ начальнигынан үлэлиибин. Алта ветераным бэйэм олорор түөлбэбэр олороллор. Ол курдук, түөлбэ үлэтин таһынан эбии дьарык оҥостон бэйэм дьоммун кэрийэбин, туохха наадыйалларын ыйыталаһабын, кыһалҕаларыгар көмөлөһөбүн. Сорох сытар ветераннарбар эмтомп ылан, астарын атыылаһан, дьиэлэрин-уоттарын көрөн биэрэбин.

Биһиги сэбиэппит үлэтигэр сүҥкэн көмөнү улуустааҕы профсоюз комитета оҥорор. Манна диэн эттэххэ, ханнык да тэрилтэ итинник бэйэлэрин ветераннарыгар көмөлөһөллөрүн көрө иликпин. Элбэх үлэни кинилэри кытта тэҥҥэ ыытабын. Манна олус элэккэй дьоннор үлэлииллэр. Мин бу 24 сыл үлэлээбитим тухары председателлэринэн өр сылларга Оконешникова Маргарита Семеновна, Бочкарева Вера Владимировна үлэлээбиттэрэ, бу билигин Черкашина Розалия Прокопьевна үлэлии сылдьар. Биһиэхэ куруук сөптөөх көмөнү оҥороллор, куруук көмөлөһөллөр, өйөбүл-тирэх буолаллар. Бу үлэбэр өр үлэлээтим, бэйэм ветераннарбын кытта тэҥҥэ кырыйдым. Ол гынан баран бу профсоюз үлэтигэр үлэлиир дьонунан киэн туттабын, кинилэри олус ытыктыыбын, тустаах үлэлэрин таһынан профсоюз үлэтин үлэ оҥостон үлэлииллэр-хамсыыллар, сүүрэллэр-көтөллөр. Ону таһынан майгылара куруук элэккэй, кэпсэтэн-ипсэтэн дьону кытта уопсай тыл булаллара киһини үөрдэр, дьон махталын ылыахтарын ылаллар.

Профсоюзнай комитет Розалия Прокопьевна салайааччылаах араас күрэхтэһиилэри ыыталлар, олорго биһигини куруук ыҥыраллар. Күрэхтэргэ өрүү кыттабыт, бириистээх миэстэлэргэ тиксэбит. Ол курдук, быйыл Матрена Иннокентьевна диэн 85 саастаах ветераным кийииттэр күрэхтэригэр кыттан «Бочуоттаах кийиит» үрдүк аатын сүкпүтэ, сыаналаах бириһинэн наҕараадаламмыта. Онтон Чумаевская Фаина Александровнам сыл аайы ырыа күрэхтэригэр кыттан лауреат үрдүк аатын сүгэр. Онтон бэйэм драматист быһыытынан улууспар биллэбин. Үрдүк ситиһиилэрбинэн быйыл «Блокада Ленинграда» республикатааҕы күрэххэ кыттан бастакы миэстэни ылбытым, онтон улууспар лауреат буолбутум. Сайыҥҥы ыһыахтарга сылдьабыт, бэйэ-бэйэбитигэр күүлэйдэһэбит, ыҥырсабыт. Профсоюз хас бырааһынньык аайы ветераннары чиэстиир, чэйдэтэр, кэпсэтии ыытар. Тыыл ветераннарыгар, инбэлиитэргэ дьиэнэн сылдьан эҕэрдэлииллэр, бэлэх түҥэтэллэр, харчынан көмө оҥоһуллар, дьиэнэн сылдьан быраастар өрүү көрөллөристэллэр.

Мин ходатайство суруйаммын икки ветераммын улуус Бочуоттаах гражданина оҥордум, биэс ветераным сэлиэнньэ Бочуоттаах гражданина буоллулар. Инбэлиитэр дьиэлэригэр сүүрэн-көтөн икки ветераммын олохтоотум. Билигин 16 тыыл ветераннаахпын. Онтон алтата нэһиилэ дьиэ иһигэр тура сылдьаллар. Онон үлэ олус элбэх. Үксүлэрэ быйыл 80-85 саастарын туоллулар, олорго туруорсан наҕараада, үбүлүөй оҥороллоругар көмөлөһүү үлэтин ыыталыыбын.

Бэйэм профсоюзка үлэлии сылдьан, Модуттан үлэһиттэргэ сүөгэй аҕалан, амбулаторияҕа киирэн иһэн атахпын тоһутан балыыһаҕа киирбитим. Оччолорго үлэһиттэрбитигэр араахынай тэрилтэлэри кытта кэпсэтэн ас-таҥас хамнас суотугар ылар этибит. Онтон ыла атаҕым сатаан тутуллубакка, аны давлениелаах буоламмын 2-ис группалаах инбэликкэ тахсыбытым. Ол да буоллар, най баран, дьиэбэр сыппаппын. Куруук үлэлии-хамсыы сылдьабын, үлэбин олус таптыыбын. Профсоюзка, общественнай үлэҕэ үлэлиир дьол буолар дии саныыбын. Үлэбин сыаналааннар улуус Бочуоттаах гражданина үрдүк аат иҥэрбиттэрэ, Саха сирин доруобуйатын харыстабылын туйгуна, тыыл ветерана буолабын. «Сэрии тулаайаҕа», «Ветераны и движения» бэлиэ наҕараадалардаахпын.

Үлэлээбитим тухары туох барыта буолбута. Хомойуох иһин, билигин тиһэх суолларыгар ветераннарбын атаарарым элбэтэ. Бэйэм илиибинэн көмүс уҥуохтарын тутуһабын. Бу олус хомолтолоох. Ол иһин кыраны да оҥорон кинилэри үөрдүөхпүн, тугу эмит наадалааҕы оҥоруохпун баҕарабын.

Түмүкпэр, бэйэм профсоюзпар, чуолаан Розалия Прокопьевнаҕа, республикатааҕы комитекка сүҥкэн махталбын тириэрдиэхпин баҕарабын. Дьиэ кэргэттэргитигэр дьолу, доруобуйаны. Эһиги үрдүгүтүгэр өрүү сырдык халлаан баар буоллун диэн алҕаатаҕым буолуохтун.

М.М. ВИНОКУРОВА,
Нам улууһун эмчиттэрин ветераннарын сэбиэтин председателэ

(Төлөбүрдээх төрүөккэ бэчээттэнэр)

ДОРОГИЕ МАМЫ И БАБУШКИ!

Поздравляем Вас с самым светлым и душевным праздником – Днем Матери!

В этот день нас переполняют чувства огромной признательности к самым родным людям на Земле – матерям. Ваши беззаветная любовь и преданность окружают человека с первых мгновений появления на свет, служат надежной опорой в сложных ситуациях, вселяют веру в свои силы, помогают добиваться успехов и побед.

Сегодня прекрасный повод высказать вам слова искреннего восхищения и благодарности за удивительное умение сочетать профессиональную деятельность с исполнением своего главного предназначения – быть хранительницами домашнего очага, традиционных нравственных ценностей и устоев, рожать и воспитывать сыновей и дочерей.

Лучший подарок для каждой матери – общение со своими детьми, возможность гордиться их успехами и достижениями. Давайте чаще говорить мамам о наших чувствах, окружать их заботой и вниманием, делать их жизнь светлее, спокойнее, радостнее. Низкий поклон Вам, матери! Примите искренние пожелания крепкого здоровья, семейного благополучия, мира и добра! Пусть ваши родные окружают вас заботой и вниманием, пусть дети радуют своими успехами! С праздником!

Глава А.Г. НОВГОРОДОВ

Киэн туттар дьоммут – биир дойдулаахтарбыт

«ФОЛЬКАЗИЯ – 2014»

«ФолькАзия – 2014» норуоттар икки ардыларынааҕы 12-с фольклорнай фестиваль Турция Газианпер куоратыгар балаҕан ыйын 17-22 күннэригэр буолан ааста. Манна Партизантан бары тумус туттар, ытыктыыр эбэлэрбит баран кыттан кэллилэр. Саамай эдэрдэрэ 62 саастаах, кырдьаҕастара 74 саастаах. Барыта 14 киһи, ол эбэтэр Партизан нэһилиэгиттэн 8 киһи уонна Хатырык нэһилиэгиттэн 6 киһи буолан бара сырыттылар. Кулуупут директора, культура туйгуна Алексеев Семен Германович салайан илдьэ сырытта.

Ытык дьоммут ситиһиилээхтик кыттан I миэстэни ылан сүргэлэрэ көтөҕүллэн кэллилэр. РФ үөрэҕириитин туйгунун, Партизан, Нам улууһун Ытык киһитин Турантаева Мария Павловнаттан уонна А.Н. Григорьевтан санааларын үллэстэллэригэр көрдөстүм. М.П. Турантаева:

- Бу сааспар диэри тас дойдуну көрбөтөх киһи, Турцияҕа тиийэн айылҕатын, дьонун-сэргэтин наһаа убаастыы, сөҕөмахтайа көрдүм. Туроктар аймахтыы курдук көрсөннөр, илиибитинэн-атахпытынан кэпсэтэн, наһаа үчүгэйдик үнкүүлээн, сайдан кэллибит.

Былыргы культураларын билигин да илдьэ сылдьаллар эбит, ол дьиэлэрин оҥоһуутугар, таҥастарыгар-саптарыгар, тылларыгар-өстөрүгэр көстөр. Биһиги курдук аҕа саастаах дьону наһаа үчүгэйдик бүөбэйдээн илдьэ сылдьыбытыгар салайааччыбытыгар Алексеев Семен Германовичка, спонсордаабыт аҕа баһылыкпытыгар А.П. Атласовка уонна нэһилиэкпит администрациятыгар махтанабыт.

А.Н. Григорьев: «Норуоттар икки ардыларынааҕы «ФолькАзия – 2014» фестивальга 4 группаҕа арахсан 10 араас дойдуттан кэлэн күрэхтэһэн кэллибит. Тиийээппитин кытары гостиницаҕа көрүстүлэр уонна гид биэрдилэр. Тюрк омуктар диэн аймаҕыргыы көрүстүлэр. Уопсайа тыыннаах музыканан 11 кэнсиэр көрдөрдүбүт. Үгэспитин, кудьтурабытын тута сылдьарбытын кэрэхсээтилэр.

«Якутские бабушки» диэн астынан бачча саастарыгар диэри уһун үйэлээхтик, доруобайдык, кыраһыабайдык сылдьалларын хайҕаан, сөҕөн-махтайан көрдүлэр. Спонсордаабыт улууспут баһылыгар А.П. Атласовка, нэһилиэкпит баһылыгар А.Н. Зыряновка барҕа махталбытын тиэрдэбит».

Нэһилиэкпитин аан дойдуга аатырдыбыт ытыктыыр, тумус туттар дьоммутугар өссө да айымньылаах, ситиһиилээх үлэни уонна доруобуйаны баҕарабыт.

П.И. СКРЯБИНА, Партизан

Миигин тэҥнээҕиҥ курдук көр

ИСТИБЭТТЭР КҮННЭРИГЭР

Бу дьыл алтынньы 5 күнүгэр кулуупка улуустааҕы инбэлиитэр обществоларын көҕүлээһининэн «День глухих» буолан ааста. Кэлбит дьон дартска ытыыга, хары баттаһыыга, дуобакка оонньоон сэргэхсийдилэр. Итии чэйдээх остуолга атах тэпсэн олорон ирэ-хоро кэпсэтэн тарҕастылар.

Бу күн аҕа саастаах дьоммутун – Захарова А.И., Протопопов Я.Н., Москвитин И.И., Леонтьева Р.П., Жиркова М.К. үбүлүөйдэринэн эҕэрдэлээтибит. Кинилэргэ истиҥиһирэх тыл иһилиннэ, сыаналаах бэлэх туттарылынна.

Н. ПОПОВА, Намнааҕы инбэлиитэр обществоларын председателэ

1941-1945 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕын сыла

ОЛОХХО ТАРДЫҺЫЫ КҮҮҺЭ

Колпашникова Ольга Петровна 1932 сыл тохсунньу 16 күнүгэр Нам улууһун Хамаҕатта нэһилиэгэр Жирков Петр уонна Кэтириис диэн колхозтаах дьиэ кэргэҥнэ төрөөбүтэ. Ийэтэ 20-тэ оҕоломмутуттан, 3 оҕо эрэ улаатан дьон буолтара. Икки убайа Аҕа дойду сэриитигэр барбыттара, онно биир убайа сураҕа суох сүппүтэ. Иккиһэ Жирков Семен Петрович кыайыы көтөллөөн эргиллэн кэлэн чиэскэ-бочуокка тиксибитэ, оҕоуруу тэниппитэ.

Ольга Хамаҕатта оскуолатын 2-ис кылааһын бүтэрэн баран салгыы кыайан үөрэммэтэҕэ. 1943 сыллаахха 11 саастааҕар ийэтэ өлөр. Онтон сотору аҕата өлөн, тулаайах хаалар. Ол кэмҥэ кинилэри кытта дьукаах олорор Балааҕыс (Максимова Ек.Ив. ийэтэ) II Хомустаахха эдьиийэ Кисиэнньэлээххэ кэлэригэр Ольганы эмиэ эдьиийигэр Осипова Балбаараҕа (Осипов Сэмэн – Боччуо ийэтигэр) аҕалан туттарар. Онтон ыла бу II Хомустаах кини дойдута буолбута.

13-14 сааһыттан Бьюшко Алексей Данилович салайар кэмигэр Адаҕай арыытыгар субай сүөһү көрүүтүгэр үлэлээн барбыта. Онно Ольга, Авксентьева Балааҕыс, Габышев Сүөдэр үлэлиилэрин, 43 субайы сыанан оҥоһуллубут чүмэчи уотунан сырдатынан үлэлиилэрин, үтэҕэ диэн бурдук сиэмэтин суорунаҕа таттаран бурдуктаан сиилэрин өйдүүр. Дьэ, мантан ыла кини колхозтаах буолан, сүөһү үлэтигэр буһан-хатан, мискиллэн Матанна сайылыкка үүт сүүрдэн, арыылаан булууска угалларын кэпсиир. Онтон Кур оттоохчо ыанньыксыттаан кыстыыллара, сайынын Халдьаайы сайылыкка үлэлиилэрэ. Манна кини Жиркова Мария Романовна балтынаан Аччыгый Маайалыын бииргэ үлэлиирэ. Онтон Үүнэр учаастак үрдүгэр Хампаадайга ыарыылаах сүөһүлэри туспа тутан бу эмиэ Жирковалыын үлэлээбитэ. Ол саҕана хотон үлэтэ олус ыарахан этэ, ньирэйдэрин бэйэлэрэ көрөллөрө. Оттуулларе, хотон сыбаҕа, саах таһаарыы, оту түннүгүнэн угуу, сүөһүнү уулатыы, илиинэн ыаһын.

1951 сылга Осипов Михаилга кэргэн тахсан Буойун учаастакка көспүтэ. 1967 с. диэри «Нам» совхозка фермаҕа үлэлээбитэ. 1968 сылга II Хомустаах деткомбинатыгар санитарканан үлэлиир. 1970 с. Нам райпо линиятынан пекарняҕа пекарынан, эмиэ да сельсовекка остуораһынан үлэлиир. Онтон салгыы пенсияҕа тахсыар диэри II Хомустаах орто оскуолатыгар поварынан, остуораһынан үлэлээбитэ. Ольга Петровна маҥнайгы кэргэнэ Михаил 1980 сылга оһолго өлөн, 3 оҕотун соҕотох иитэр. Ол эрээри олоххо тардыһыы күүһэ, оҕолору атахха туруорар кыһалҕа кинини Иван Колпашниковы көрсүһүннэрэн 1965 сыллаахха ыал буолаллар. Уйбаантан эмиэ 3 оҕолонон, холбоон 6 оҕону иитэн-үөрэтэн атахтарыгар туруораллар. Нэһилиэккэ билләринэн, Иван Петрович Колпашников аһары көнө, туохтан да иҥнэн турбат, тугу барытын сатыыр, техникаҕа олус сыһыаннаах, нэһилиэккэ биир ытыктанар киһи этэ.

Ольга Петровна 6 оҕото улаатан, 20 сиэннээх, хос сиэннэрдээх. Оҕо эрдэҕиттэн тулаайах хаалан, уот сэрии кураан сылларыгар бэйэтин көлүөнэ дьонун тэҥэ дойдуну чөлүгэр түһэриигэ үлэлээн-хамсаан кыттыспыт кылаата правительствонан эмиэ бэлиэтэммитэ, ол курдук: «Материнство I степени» 1973, «50 лет Победы» 1996, «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-45 гг.», «60 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941-45 гг.», «Маршал Советского Союза Жуков» 1977, «Ветеран труда» 1982 диэн мэтээллэрдээх, «Кыайыы 60 сылынан» 2005 с. СР үбүлүөйдээх бэлиэлээх, онтон да атын үгүс бочуоттаах грамоталардаах, махтал суруктардаах.

Ольга Петровна олорбут олоҕун астына-дуоһуйа кэпсиир. Бэйэтин дьиэтигэр кэргэнэ суох уолунаан олорор.

М.М. МАКСИМОВА, II Хомустаах нэһилиэгин сэбиэтин председателэ

Спорт – дьулуур, спорт – тулуур

АЛЬБЕРТ КУЗЬМИН РОССИЯ ЧЕМПИОНА БУОЛЛА

Балаҕан ыйын 13-14 күннэригэр Москва куоракка тэриэлкэни ытыыга Россия 5-с этабын кубогар улахан күрэхтэһии буолан ааспыта. Бу күрэхтэһии хас да категорияларынан арахсан ыытылынна, олортон «С» категорияҕа 50 спортсмен кыттыбытыттан Саха сириттэн, соҕотох кыттаачы, Альберт Кузьмин киирэн сүрдээх диэн кылбаччы ытыыны көрдөрөн, «С» категорияҕа бастаан, спортиҥҥа Россия чемпиона буолла. Альберт Кузьмин бэйэтэ Нам улууһун II Хомустааҕыттан төрүттээх. Уолбутун бу улахан ситиһиитинэн эҕэрдэлээн биһиэхэйиҥ.

* * *

Балаҕан ыйын 20 күнүгэр Нам улууһун КСК стадионугар чэпчэки атлетикаҕа күрэхтэһии үрдүк тэрээһиннээхтик буолан ааста. Бу күрэхтэһиигэ барыта 8 хамааанда 100-тэн тахса спортсмен кытынна. Биирдиилээн дистанцияларга бастаатылар: уолаттарга 1000 м.: I м. – Ядреев Миша, Үөдэй (3.10.12), II м. – Стручков Алеша, Хатыҥ-Арыы (3.17.87), III м. – Москвитин Костя, Ленскэй нэһилиэк (3.18 07). Кыргыттарга 500 м.: I м. – Сивцева Маша, Хатыҥ-Арыы (1.34.11), II м. – Попова Вика, Хатыҥ-Арыы (1.39.03), III м. – Намылова Женя, Ленскэй нэһилиэк (1.42.19). Дьахталларга 1000 м.: I м. – Гоголева Надежда, Хамаҕатта (3.28.72), II м. – Осипова Сардаана, Хатыҥ-Арыы (3.34.91), III м. – Сыроватская Ия, Хатыҥ-Арыы (4.24.48). Бэтэрээн дьахталларга 500 м.: I м. – Назарова Саргылаана, Хамаҕатта (1.32.40), II м. – Чиччигинарова Күннэй, I Хомустаах (2.18.00), III м. – Неустроева Екатерина, Үөдэй (2.18.60).

Эр дьоҥҥо 3000 м.: I м. – Винокуров Евгений, Үөдэй (10.08.00), II м. – Гоголев Аял, Хамаҕатта (10.25.00), III м. – Захаров Станислав, Ленскэй нэһилиэк (11.05.00). Бэтэрээн эр дьоҥҥо 1000 м.: I м. – Бурнашев Андрей, Ленскэй нэһилиэк (3.33.90), II м. – Захаров Руслан, Хамаҕатта (3.47.04), III м. – Новгородов Александр, Үөдэй (3.50.71) буоллулар.

Уопсай хамааданан түмүккэ 1 группаҕа: I м. – Хамаҕатта, II м. – Үөдэй, III м. – Хатыҥ-Арыы; 2 группаҕа: I м. – Модут, II м. – Партизан; 3 группаҕа: I м. – Бөтүҥ.

И.А. УВАРОВСКАЙ – КҮРҮЛГЭН, Нам

Үөрэх эйгэтигэр

КҮҺҮҢҢҮ ТУРСЛЕТ

Сайыҥҥы сынньалаҥ кэнниттэн саҥа үөрэх сылыгар үөрэкөтө оскуолабытыгар билиибитин хаҥата, үөрэнэ кэллибит. Үгэс курдук, Билии күнүн бэлиэтээн, күүстээх үөрэххэ туруннубут. Оскуолабытыгар үлэ-хамнас күөстүү оргуйда. Биир оннук кэрэ тэрээһининэн «Доруобуйа күнэ» буолла. Сарсыарда иккис уруок кэннэ эдэр учууталлар Анна Анатольевна уонна Болеслав Иванович оҕолорго флешмоб ыыттылар, бары үөрэ-көтө, дуоһуйа үҥкүүлээтибит, зарядкалаатыбыт. Онтон күнүс, үөрэх кэннэ, бэһис кылаастан уон биирис кылааска дылы үөрэнээччилэр уонна учууталлар буолан бары рюзак, палатка сүгэн, биэдэрэ, күрдьэх тутуурдаах турслекка туруннубут. Халлаан төһө да сөрүүн буоллар, биһиги айылҕалыын алтыһар, доруобуйабытын көннөрөр күммүт үүмүтүттэн сүргэбит көтөҕүллэн ону билбэтэхпит, биһиэхэ сүрэхпитигэр, дууһабытыгар, санаабытыгар сылаас этэ.

Аналлаах сирбитигэр Баҕа айаҕар бары түһүлгэбитин, палатка туруоран бивакпытын киэргэтэн, турист быһыытынан чэй өрүнэн, «Завтрак туриста» бэлэмнэнэн, аһаан-сиэн, көрдөөх-нардаах күрэхтэрбит саҕаланнылар. Ол курдук, бастаан «Костровик», хайа хамааанда чэйэ бэрт түргэнник кутаа уотугар оргуйар эбитий? Улахан ыһыы-хаһыы көмөтүнэн орто кылаастарга бэһис, улаханнарга тохсус кылаастарга чэйдэрэ оргуйан бастакы кыайыы өрөгөйүн биллилэр. Иккис «Знаки бедствия», ким түргэнник үөһэттэн көстөр гына бэлиэни оҥорбут кыайар, кыайыылаах аатын орто кылаастарга ахсыс, улахан кылаастарга 11-тэр ыллылар.

Онтон «Спаси друга», бастакы көмөнү оҥоруу эмиэ бириэмэҕэ. Манна барыта «подручнай материалтан» оҥоруу ирдэнэр. Улахаттарга тохсус, ортолорго ахсыс кылаастар кыайары ситистилэр. Дьэ, бу кэннэ саамай долгутуулаах, тыҥаахыннаах күрэхпит – «Полоса препятствий», манна хайа хамааанда тулуурдааҕа, дьаныардааҕа, кыайыыга дьулуурдааҕа быһаарылынна. Илин-кэлин түсүһэн, уҥа-хаҥас бырахсан, сыыһахалты, мүччү туттаран, араас моһоллору туораан биэтэккэ кыайыы көтөллөөн орто сүһүөх кылаастарга ахсыс, улахаттарга улахан дьон, уон биирис кылаас хамсаандалара таҕыстылар. Ити курдук, улахан эрийсиилээх, мускуурдаах, ыһыылаах-хаһыылаах күрэхтэр түмүктэринэн бастыҥтан бастыҥ хамааанда аатын Ахсыстар уонна Тохсустар ыллылар.

Бу күн бары үөрэн-көтөн, сүүрэн, ойон-тэбэн, күһүҥҥү айылҕалыын алтыһан, дуоһуйа сынньанан, көнньүөрэн, ырыатойук аргыстаах дьиэбитигэр тарҕаспыппыт. Маннык күрэхтэр ыытыллаллара оҕо аймаҕы түмэр, биир тыыҥҥа иитэр, бэйэбэйэҕэ ытыктабыллаах сыһыаны үөскэтэр аналлаах буолар.

Сардаана ВАСИЛЬЕВА, I Хомустаах орто оскуолатын 11 кылааһын үөрэнээччитэ, «Чолбон» корпост чилиэнэ

Понедельник, 20 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10, 04.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Сегодня вечером 16+
14.25, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.15 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Дом с лилиями» 16+
23.30 Вечерний Ургант 16+
00.00 Познер 16+
01.00 Ночные новости
01.10 Т/с «Рэй Донован» 18+
03.15 В наше время 12+

Вторник, 21 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10, 04.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15, 21.30 Т/с «Дом с лилиями» 16+
14.25, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.20 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.30 Вечерний Ургант 16+
00.00 Ночные новости
00.15 Структура момента 16+
01.15 Т/с «Рэй Донован» 18+
03.15 В наше время 12+

Среда, 22 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10, 04.15 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.15, 21.30 Т/с «Дом с лилиями» 16+
14.25, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.25 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.30 Вечерний Ургант 16+
00.05 Ночные новости
00.20 Политика 16+
01.25 Т/с «Рэй Донован» 18+
03.20 В наше время 12+

Четверг, 23 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10, 04.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с «Дом с лилиями» 16+
14.25, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00, 02.20 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости
18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.30 Вечерний Ургант 16+
00.05 Ночные новости
00.20 На ночь глядя 16+
01.10 Т/с «Рэй Донован» 18+
03.15 В наше время 12+

Пятница, 24 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Т/с «Дом с лилиями» 16+
14.25, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 16+
18.00 Вечерние Новости
18.45 Человек и закон 16+
19.50 Поле чудес 16+
21.00 Время
21.30 Голос 12+
23.35 Вечерний Ургант 16+
00.30 «The Rolling Stones» - Crossfire Hurricane 16+
02.50 Х/ф «Чай с Муссолини» 16+
05.00 В наше время 12+

Суббота, 25 октября
06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости
06.10 Х/ф «Первый троллейбус» 12+
08.00 Играй, гармонь любимая! 12+
08.50 М/с «Смешарики. Новые приключения» 0+
09.00 Умницы и умники 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смак 12+
10.55 Марат Башаров. Любовь нечаянно нагрянет 12+
12.15 Идеальный ремонт 12+
13.10, 06.05 В наше время 12+
14.30, 15.15 Голос 12+
16.55 Кто хочет стать миллионером? 12+
18.00 Вечерние Новости
18.15 Ледниковый период 12+
21.00 Время
21.30 Сегодня вечером 16+
23.15 Х/ф «Великая красота» 18+
01.50 Х/ф «Шальные деньги» 16+
04.05 Х/ф «Дитя человеческое» 16+

Воскресенье, 26 октября
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф «Мамы» 16+
08.10 Служу Отчизне! 12+
08.45 М/с «Смешарики. ПИН-код» 0+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Непутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 История российской кухни 12+
12.50 Николай Караченцов. «Я люблю - и, значит, я живу!» 12+
13.45 Х/ф «Белые росы» 12+
15.25 Черно-белое 16+
16.30 Большие гонки 12+
18.00 Вечерние Новости
18.15 Своими глазами 16+
18.50 Клуб Веселых и Находчивых. Высшая лига 16+
21.00 Воскресное «Время»
22.30 Толстой. Воскресенье 16+
23.35 Х/ф «Трудности перевода» 16+
01.20 Х/ф «Дом мечты» 16+
03.05 В наше время 12+
04.20 Контрольная закупка 12+

РОССИЯ 2

Понедельник, 20 октября
13.00 Панорама дня. Live
14.20, 06.10 Х/ф «Лектор» 16+
16.10, 05.10 Эволюция 16+
17.45 Большой футбол 12+
18.05, 20.05 Х/ф «Позывной «Стая» 16+
22.05 24 кадра 16+
22.35 Трон 12+
23.10 Наука на колесах 12+
23.40 Х/ф «Честь имею» 16+
03.45 Большой спорт 12+
04.05 Танковый биатлон 12+
08.00 Профессиональный бокс. Бои Александра Поветкина 16+
09.15 Баскетбол. Единая лига ВТБ. ЦСКА - «Енисей» (Красноярск) 12+
11.10 Х/ф «Отдел С.С.С.Р.» 16+

Вторник, 21 октября
13.00 Панорама дня. Live
14.20, 06.10 Х/ф «Лектор» 16+
16.10, 05.10 Эволюция 16+
17.45 Большой футбол 12+
18.05 Х/ф «Честь имею» 16+
21.55 Я - полицейский! 12+
23.05 Профессиональный бокс. Денис Лебедев (Россия) против Павла Колодзея (Польша). Бой за титул чемпиона мира по версии WBA 16+
23.20 Профессиональный бокс. Григорий Дрозд (Россия) против Кшиштофа Влодарчика (Польша). Бой за титул чемпиона мира по версии WBC 16+
00.30 Профессиональный бокс. Александр Поветкин (Россия) против Мануэля Чарра (Германия) 16+
01.00, 03.45 Большой спорт 12+
01.25 Хоккей. КХЛ. ЦСКА - «Ак Барс» (Казань). Прямая трансляция
04.05 Танковый биатлон 12+
08.00 Профессиональный бокс. Бои Александра Поветкина 16+
08.55 Хоккей. КХЛ. СКА (Санкт-Петербург) - «Барыс» (Астана) 12+
11.10 Х/ф «Отдел С.С.С.Р.» 16+

Среда, 22 октября
13.00 Панорама дня. Live
14.20, 06.00 Х/ф «Лектор» 16+
16.10, 05.00 Эволюция 16+
17.45 Большой футбол 12+
18.05 Х/ф «Тайная стража» 16+
21.35 Танковый биатлон 12+
23.45, 01.45 Х/ф «Позывной «Стая» 16+
03.45 Большой спорт 12+
04.05 Игорь Сикорский. Витязь неба 12+
07.50 Я - полицейский! 12+
08.55 Хоккей. КХЛ. «Трактор» (Челябинск) - «Динамо» (Минск) 12+
11.10 Х/ф «Отдел С.С.С.Р.» 16+

Четверг, 23 октября
13.00 Панорама дня. Live
14.20, 06.05 Х/ф «Лектор» 16+
16.10, 05.00 Эволюция 16+
17.45 Большой футбол 12+
18.05 Х/ф «Тайная стража» 16+
21.30 Х/ф «Клянёмся защищать» 16+
01.00, 03.45 Большой спорт 12+
01.25 Хоккей. КХЛ. СКА (Санкт-Петербург) - «Салават Юлаев» (Уфа). Прямая трансляция
04.05 Звездные войны Владимира Челомея 12+
07.50 Профессиональный бокс. Бои Александра Поветкина 16+
09.25 Х/ф «Вместе навсегда» 16+

Пятница, 24 октября
13.00 Панорама дня. Live
14.20, 07.00 Х/ф «Викинг» 16+
16.10, 05.20 Эволюция 16+
17.45 Большой футбол 12+
18.05 Х/ф «Тайная стража» 16+
21.35 Х/ф «Клянёмся защищать» 16+
01.05, 05.00 Большой спорт 12+
01.20 Профессиональный бокс. Александр Поветкин (Россия) против Карлоса Такама (Камерун); Рахим Чахкиев (Россия) против Джакоббе Фрагомени (Италия). Прямая трансляция из Москвы
09.00 Смешанные единоборства. BELLATOR. Прямая трансляция из США

Суббота, 25 октября
13.00 Панорама дня. Live
14.00 Диалог 12+
14.35 В мире животных 12+
15.05 Т/с «Байки Митяя» 16+
17.45, 04.45 Большой спорт 12+
17.50 Задай вопрос министру 12+
18.35 24 кадра 16+
19.05 Трон 12+
19.40 Наука на колесах 12+
20.10 НЕпростые вещи 12+
20.40 Х/ф «Земляк» 16+
23.50 Дуэль 12+
00.55 Х/ф «Дело Батагами» 16+
05.05 Танковый биатлон Внимание! Переход на зимнее время. Стрелки часов переводятся на час назад 12+
07.15 Смешанные единоборства. BELLATOR 16+
08.30 На пределе 16+
09.00 Фигурное катание. Гран-при США. Прямая трансляция

Воскресенье, 26 октября
12.35 Панорама дня. Live
13.50 Моя рыбалка 12+
14.15 Язь против еды
14.50, 15.20 Рейтинг Баженова 16+
15.50 Танковый биатлон 12+
18.00 Полигон 12+
18.30 Большой спорт 12+
18.55 Баскетбол. Единая лига ВТБ. ЦСКА - «Химки». Прямая трансляция
20.45 Х/ф «Земляк» 16+
23.50 Профессиональный бокс. Александр Поветкин (Россия) против Карлоса Такама (Камерун) 16+
00.55 Х/ф «Дело Батагами» 16+
04.45 Большой футбол 12+
05.35 Х/ф «Викинг» 16+
07.30 Фигурное катание. Гран-при США 12+
08.30 За гранью 12+
09.00 Основной элемент 12+
09.30 Смертельные опыты 12+
10.05 Наука на колесах 12+
10.35 Мастера 12+
11.10 Х/ф «Позывной «Стая» 16+

РОССИЯ 1

Понедельник, 20 октября
05.00 Утро России
09.00 Похищение Европы 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «Тайны следствия» 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с «Сердце звезды» 12+
16.00 Т/с «Пока станица спит» 12+
17.30 Т/с «Каменская» 12+
18.30 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с «Королева бандитов-2» 12+
00.45 Военные тайны Балкан. Освобождение Белграда 12+

Вторник, 21 октября
05.00 Утро России
09.00 Кузькина мать. Итоги. Страсти по атому 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «Тайны следствия» 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с «Сердце звезды» 12+
16.00 Т/с «Пока станица спит» 12+
17.30 Т/с «Каменская» 12+
18.30 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с «Королева бандитов-2» 12+
00.45 Следствие по делу поручика Лермонтова 12+

Среда, 22 октября
05.00 Утро России
09.00 Мир невыспавшихся людей 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «Тайны следствия» 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с «Сердце звезды» 12+
16.00 Т/с «Пока станица спит» 12+
17.30 Т/с «Каменская» 12+
18.30 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с «Королева бандитов-2» 12+
00.45 Загадки цивилизации. Русская версия. Новая прародина славян 12+

Четверг, 23 октября
05.00 Утро России
09.00 Шарль де Голль. Его Величество Президент 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «Тайны следствия» 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с «Сердце звезды» 12+
16.00 Т/с «Пока станица спит» 12+
17.30 Т/с «Каменская» 12+
18.30 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с «Королева бандитов-2» 12+
22.50 Поединок 12+
00.25 Кто первый? Хроники научного плагиата 12+

Пятница, 24 октября
05.00 Утро России
08.55 Мусульмане 12+
09.10 Железный Шурик 12+
10.05 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «Тайны следствия» 12+
15.00 Т/с «Сердце звезды» 12+
16.00 Т/с «Пока станица спит» 12+
17.30 Т/с «Каменская» 12+
18.30 Прямой эфир 12+
21.00 Т/с «Королева бандитов-2» 12+
22.50 Специальный корреспондент 16+
00.25 Х/ф «Пядь земли» 12+

Суббота, 25 октября
05.00 Сельское утро 12+
05.30 Диалог 12+
06.25 Артист 12+
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.20 Военная программа 12+
08.50 Планета собак 12+
09.25 Субботник 12+
10.05 Моя планета 12+
11.20 Вести. Дежурная часть
11.55 Честный детектив 16+
12.25, 14.30 Х/ф «Старшая сестра» 12+
16.05 Субботний вечер 12+
18.00 Хит 12+
19.00 Д/ф «Эбола. Эпидемия из пробирки» 16+
20.00 Вести в субботу
20.45 Х/ф «Любовь нежданная нагрянет» 12+
00.35 Х/ф «Примета на счастье» 12+

Воскресенье, 26 октября
05.15 Х/ф «Опасные друзья» 12+
07.20 Вся Россия 12+
07.30 Сам себе режиссер 12+
08.25 Смехопанорама 12+
08.55 Утренняя почта 12+
09.30 Сто к одному 12+
10.20, 14.20 Вести-Москва
11.00, 14.00 Вести
11.10 Д/ф «Крым. Приятное свидание» 12+
12.10 Смеяться разрешается 12+
14.30 Наш выход! 12+
16.10 Х/ф «Любовь с испытательным сроком» 12+
20.00 Вести недели
22.00 «Воскресный вечер» с Владимиром Соловьёвым 12+
23.50 Я смогу 12+

НВК САХА

20 ОКТЯБРЯ, ПОНЕДЕЛЬНИК
06:00 «Дойдум дьоно» 6+
07:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
07:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
07:30 «Якутия» информационная программа 12+
07:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
08:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:30 «Якутия» информационная программа 12+
08:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
09:00 «Дойдум дьоно» («Таатта» ТВ) 6+
09:15 «Санаалар» 12+
10:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
10:10 «ТВ фондатыттан»
10:45 «Сырдык ахтылҕан» 12+
11:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
11:10 «Күннээх саха» («Сунтаар» ТВ) 6+
11:30 «Дойдум дьоно» («Хотун Бүлүү» ТВ) 6+
12:00 «Үрдэл» 6+
12:30 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
13:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
14:00 «Эфиргэ-саха радиота» аһаҕас эфир 6+
15:00 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
16:00 «Дойдум дьоно» («Майа» ТВ) 6+
16:30 «Тыыннаах дорҕоон» 6+
17:15 «Аал-луук мас»: Уус кыһата 6+
17:30 «Улуу Кыайыы 70 сылыгар» 6+
18:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
18:15 «Үтүө киэһэнэн!» аһаҕас эфир 6+
18:45 «Күнчээн» 6+
19:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
19:15 «Парламентский вестник» 12+
19:45 «Эргимтэ» 12+
20:00 «Буква закона» прямой эфир 12+
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
21:00 «Биһикчээн» 0+
21:15 «Аал-луук мас» 6+
22:00 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
23:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
23:30 «Үтүө киэһэнэн!» 6+

21 ОКТЯБРЯ, ВТОРНИК
06:00 «Дойдум дьоно» 6+
07:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
07:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
07:30 «Якутия» информационная программа 12+
07:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
08:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:30 «Якутия» информационная программа 12+
08:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
09:00 «ТВ-спорт» 6+
10:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
10:10 «ТВ-спорт» 6+
11:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
11:10 «Дойдум дьоно» («Абый» ТВ) 6+
11:40 «Сардаана» 6+
12:10 «Дойдум дьоно» («Маарыкчаан» ТВ) 6+
12:30 «Жизнь прекрасна!» 6+
13:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
14:00 «Эфиргэ-саха радиота» аһаҕас эфир 6+
15:00 «Жизнь прекрасна!» 6+
16:00 «Арктика сылыгар» («Өлөөн» ТВ) 6+
16:30 «Аал-луук мас» 6+
17:00 «Геван» 6+
17:30 «Хотугу сулус» 6+
18:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
18:15 «Үтүө киэһэнэн!» аһаҕас эфир 6+
18:45 «Күнчээн» 6+
19:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
19:15 «О системе закупок в РС(Я)» 6+
19:30 «Харах далыгар» аһаҕас эфиргэ ток-шоу 12+
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
21:00 «Биһикчээн» 0+
21:15 «Дойдум дьоно» («Ньурба» ТВ) 6+
22:00 «Жизнь прекрасна!» 6+
23:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
23:30 «Үтүө киэһэнэн!» эфир 6+

22 ОКТЯБРЯ, СРЕДА
06:00 «Дойдум дьоно» 6+
07:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
07:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
07:30 «Якутия» информационная программа 12+
07:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
08:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:30 «Якутия» информационная программа 12+
08:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
09:00 «ТВ-спорт» 6+
10:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
10:10 «ТВ-спорт» 6+
11:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
11:10 «Күннээх саха» («Сунтаар» ТВ) 6+
11:30 «Дойдум дьоно» («Хаҥалас» ТВ) 6+
12:00 «Ыраах-чугас аймахтарым» («Бороҕон» ТВ) 6+
12:30 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
13:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
14:00 «Эфиргэ-саха радиота» аһаҕас эфир 6+
15:00 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
16:00 «В кадре-республика» («Алдан» ТВ) 6+
16:30 «Геван» 6+
17:00 «Прогресс» 6+
17:30 «ТВ фондатыттан» 6+
18:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
18:15 «Үтүө киэһэнэн!» аһаҕас эфир 6+
18:45 «Күнчээн» 6+
19:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
19:15 «Дойдум дьоно» («Бэрдьигэс» ТВ) 6+
19:45 «Тыа сирэ-олох төрдө» аһаҕас эфир 12+
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
21:00 «Биһикчээн» 0+
21:15 «Саха санаата» 6+
21:45 «Бизнес-формула» 6+
22:00 «Жизнь прекрасна!» 6+
23:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
23:30 «Үтүө киэһэнэн!» эфир 6+

23 ОКТЯБРЯ, ЧЕТВЕРГ
06:00 «Дойдум дьоно» («Хотун Бүлүү» ТВ) 6+
06:30 «Киһи уонна олох учуутала» 6+
07:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
07:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
07:30 «Якутия» информационная программа 12+
07:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
08:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:30 «Якутия» информационная программа 12+
08:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
09:00 «Харах далыгар» 12+
10:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
10:10 «Аал-луук мас» 6+
11:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
11:10 «Дойдум дьоно» («Бэрдьигэс» ТВ) 6+
11:30 «В кадре-республика» (ТВ «Томпо») 6+
12:00 «Буква закона» 6+
12:30 «Жизнь прекрасна!» 6+
13:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
14:00 «Эфиргэ-саха радиота» аһаҕас эфир 6+
15:00 «Жизнь прекрасна!» 6+
16:00 «Харах далыгар» 12+
17:00 «Сардаана» 6+
17:30 «Хотугу сулус» 6+
18:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
18:15 «Үтүө киэһэнэн!» аһаҕас эфир 6+
18:45 «Күнчээн» 6+
19:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
19:15 «Дойдум дьоно» («Бороҕон» ТВ) 6+
19:45 «Диалог с властью» прямой эфир 12+
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
21:00 «Биһикчээн» 0+
21:15 «Сэргэлээххэ сэһэргэһиэх» 6+
22:00 «Жизнь прекрасна!» 6+
23:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
23:30 «Үтүө киэһэнэн!» эфир 6+

24 ОКТЯБРЯ, ПЯТНИЦА
06:00 «Дойдум дьоно» 6+
07:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
07:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
07:30 «Якутия» информационная программа 12+
07:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
08:05 «Саҥа күн-Новый день» 6+
08:30 «Якутия» информационная программа 12+
08:35 «Саҥа күн-Новый день» 6+
09:00 «Аал-луук мас»: Олоҥхо театра-Японияҕа 6+
10:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
10:10 «Дойдум дьоно» («Абый» ТВ) 6+
10:40 «Сырдык ахтылҕан» 12+
11:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
11:10 «Дойдум дьоно» («Ньурба» ТВ) 6+
12:00 «Хотугу сулус» 6+
12:30 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
13:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
14:00 «Эфиргэ-саха радиота» аһаҕас эфир 6+
15:00 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
16:00 «В кадре-республика» («Алдан» ТВ) 6+
16:30 «ТВ фондатыттан» 6+
17:00 «Дойдум дьоно» («Бэрдьигэс» ТВ) 6+
17:30 «Истиҥ илдьит» 6+
18:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
18:15 «Үтүө киэһэнэн!» аһаҕас эфир 6+
18:45 «Күнчээн» 6+
19:00 «Саха сирэ» информационнай биэрии 12+
19:15 «Очевидная выгода»акция «Канцпроф» прямой эфир 6+
19:30 «Улуу Кыайыы 70 сылыгар» 6+
20:00 «Дойдум дьоно» («Хаҥалас» ТВ) 6+
20:30 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
21:00 «Биһикчээн» 0+
21:15 «Тыыннаах дорҕоон» 6+
22:00 «Жизнь прекрасна!» 6+
23:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа 12+
23:30 «Үтүө киэһэнэн!» эфир 6+

25 ОКТЯБРЯ, СУББОТА
07:00 «Чэгиэн буол!»
07:15 «В кадре-республика» (ТВ «Томпо») 6+
07:45 «Дойдум дьоно» («Бороҕон» ТВ) 6+
08:15 «Тыа сирэ-олох төрдө» 12+
09:00 «Моҕол ураһа» 6+
10:00 «Саха итэҕэлэ» 12+
10:30 «Дойдум дьоно»6+
11:15 «Истиҥ илдьит» 0+
11:45 «Минньигэстик аһааҥ!» («Хотун Бүлүү» ТВ) 6+
12:15 «ТВ-спорт»: Д.П. Коркин кэриэһигэр турнир хапсаҕайга күрэҕэ 6+
13:15 «Байанай» сурунаал акцията 6+
14:00 «Эфиргэ-саха радиота» 6+
15:00 «Жизнь прекрасна!» 6+
16:00 «Саха санаата» 6+
16:45 «Күнчээн» 6+
17:15 «Күнчээҥнэ эҕэрдэ» 0+
17:30 «ТВ фондатыттан» 6+
18:00 «Ориентир-здоровье» 6+
18:30 «Истиҥ илдьит» 0+
19:00 «Геван» 6+
19:30 «Аал-луук мас» 6+
20:00 «Моя Якутия» 6+
20:30 «Якутия. День за днем» информационная программа 6+
21:15 «Олох түгэннэрэ…» телевизионнай сериал 6+
21:30 «Сардаана» 6+
22:15 «Байанай» 6+
22:45 «Үрдүк санаа үрүҥ ата» кэнсиэр 0+

26 ОКТЯБРЯ, ВОСКРЕСЕНЬЕ
07:00 «Чэгиэн буол!»
07:15 «Тыыннаах дорҕоон» 6+
08:00 «Дойдум дьоно» («Хаҥалас» ТВ) 6+
08:30 «Ыраах-чугас аймахтарым» («Бороҕон» ТВ) 6+
09:00 «Хотугу сулус» телевизионнай күрэх 6+
09:45 «ТВ-спорт»: Г.Попов кэриэһигэр хапсаҕайга республиканскай турнир 6+
10:45 «Прогресс» 6+
11:15 «Истиҥ илдьит» 0+
12:00 «Дойдум дьоно» («Панорама» ТВ) 6+
12:30 «ТОК» интерактивнай биэрии 6+
13:30 «Якутия. День за днем» информационная программа 6+
14:15 «Эфиргэ-саха радиота» 6+
15:15 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
16:15 «Сэргэлээххэ сэһэргэһиэх» 6+
17:00 «Күнчээн» 6+
17:30 «Кыайыы үбүлүөйүн көрсө» 6+
18:00 «Истиҥ илдьит» 0+
18:45 «Геван» 6+
19:45 «PRОдвижение» 6+
20:00 «ТОК» интерактивнай биэрии 6+
21:00 «Олох түгэннэрэ…» телевизионнай сериал 6+
21:15 «Үрдэл» аһаҕас эфир 6 +
21:45 «Сырдык күүс» киинэ 12+
23:15 Музыкальные клипы 6+

ИҺИРЭХ ТЫТТАР

Эйэҕэс-көрсүө бэйэлээх, бастыҥ-талыы майгылаах бииргэ үөрэммит доҕорбутун, табаарыспытын **ФЕДОР НИКОЛАЕВИЧ ПЕТРОВУ** кэрэ-бэлиэ үбүлүөйүгүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

1 Хомустаах нэһилиэгин дьонун-сэргэтин, салайааччыларын, ыраахтан-чугастан кэлбит ыалдьыттары сыыдам сырыылаах көлөнөн отуттан тахса сыл устата туох да саахала суох таспыт үрдүк кылаастаах суоппарга, бар дьоҥҥо түүөҥү эрэ баҕарар сырдык куттаах киһиэхэ үгүстүк махтаналларын киэн тутта истэбит, холобур оҥостобут.

Кулуу киһибитигэр киил мас курдук кытаанах доруобуйаҕа эргэҥҥэр дьолу-соргуну баҕарабыт уонна [illegible]утэ, [illegible]иктитэ, [illegible]лаҥа, [illegible]ҕэ — [illegible]ннын [illegible]хойдун! — диэн алгыспытын аныыбыт.

[illegible] кытары 1 Хомустаах орто оскуолатыгар бииргэ үөрэммит табаарыстарыҥ

Күндүтүк саныыр эдьиийбитин, балтыбытын **ФЕДОРОВА МАРИЯ ЕГОРОВНАНЫ** 50 сааскын туолбут үбүлүөйүгүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Эйиэхэ чөл доруобуйаны, үлэҕэр ситиһиилэри, нуохас олоҕу баҕарабыт. Эйигин кытары өрүү амарах санаа аргыстастын, сылаас сыһыан доҕордостун, ыарыы ыалласпатын, чугас дьонуҥ, уолуҥ, кэргэниҥ ытыктабылларынан арчыланан, үөрүү-көтүү үктэллэнэн уһун үйэлэн диэн баҕа санаа бастыҥын аныыбыт, этэҥҥэ сырыт диэн алгыыбыт.

Убайыҥ Степан, эдьиийиҥ Анисия, быраатыҥ Егор дьиэ кэргэттэрэ, Федоровтар, Необутовтар

Бииргэ үлэлиир коллегабытын, Нам ветеринарнай лечебницатын ветеринарнай быраахын, өр сылга профсоюз председателинэн бэриниилээхтик үлэлээбит **ФЕДОРОВА МАРИЯ ЕГОРОВНАНЫ** үйэ аҥардаах өрөгөйдөөх үбүлүөйүгүнэн ис сүрэхпититтэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит, үөрэ-көтө уруйдуубут!

Эн бэйэҥ талан ылбыт идэҕинэн ветеринарнай быраахынан эҥкилэ суох бэриниилээхтик, үгүс сыраҕын биэрэн үлэлээн-хамсаан кэллиҥ. Нэһилиэк тыатын хаһаайыстыбата сайдарын, сүөһүтэ-аһа чөл туруктаах буоларын туһугар сылайары-элэйэри билиммэккэ, бириэмэни аахсыбакка түбүгүрэргин, дьоҥҥо үтүө сыһыаҥҥын, эйэҕэс майгыгын үрдүктүк сыаналыыбыт. Эйиэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үлэҕэр ситиһиилэри, дьиэ кэргэҥҥэр байылыат олоҕу, этэҥҥэ буолууну баҕарабыт. Санааҥ барыта сатаннын, чугас дьонуҥ сылаас тапталлара, эйэҕэс сыһыаннара Эйигин араҥаччылаатын, тулалыыр эйгэҥ сырдык, үтүө санаалаах дьонунан арыалланнын, дьоллоох буол.

Нам улууһун ветеринарнай управление, лаборатория коллектива

Күндү дьүөгэбин, өр сылларга бииргэ алтыһан кэлбит истиҥ доҕорбун **ФЕДОРОВА МАРИЯ ЕГОРОВНАНЫ** олоҕуҥ биир бэлиэ күнүнэн – 50 сааскын туолар өрөгөйдөөх үбүлүөйүгүнэн ис сүрэхпиттэн эҕэрдэлиибин!

Баҕарыам мин Эйиэхэ уостубат тапталы,
Быстахха сүппэт баай астаах сандалыны.
Баҕарыам мин Эйиэхэ күлүмнүүр күннэри,
Аптаах түүллээх сулустаах түүннэри.
Баҕарыам мин Эйиэхэ дьоллоох кэмнэри,
Хаһан да умнуллубат күндү кэрэ күннэри.
Баҕарыам мин Эйиэхэ алгыстаах суолу,
Баҕарбытыҥ барыта түргэнник туолуохтун!

Баҕарабын доруобуйаны, дьиэ кэргэҥҥэр этэҥҥэ буолууну, уһун дьоллоох олоҕу!

Эҕэрдэни кытта дьүөгэҥ Надежда Петровна

Тапталлаах ийэбитин, эбэбитин **ПАРНИКОВА ЛЮДМИЛА ГАВРИЛЬЕВНАНЫ** өрөгөйдөөх үбүлүөйүгүнэн – 65 сааскын томточчу туолбуккунан, эһэбитин кытта **СЕМЕН ВАСИЛЬЕВИЧТЫЫН** 45 сыл бииргэ олорбуккутунан итиитик-истиҥник сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүйэн туран эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт ыстаал курдук кытаанах доруобуйаны, уһун дьоллоох үйэни, туох баар үтүөнү, кэрэни!

Эҕэрдэни кытары Хаҥаластан, Намтан кыргыттаргыт, күтүөттэргит, сиэннэргит уонна хос сиэннэргит

Күндү **ИРИНА ИВАНОВНА**, 50 сааскын туолбуккунан ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт Эйиэхэ чөл доруобуйаны, Эйигин кытта өрүү амарах санаа аргыстастын, ыарыы ыалласпатын, оҕолоруҥ, сиэниҥ тапталларыгар угуттанан уһуннук олороргор баҕарабыт.

Эҕэрдэни кытары Анна Дмитриевна, Николай Анатольевич

Үөдэй нэһилиэгэр олорор Нам улууһун Ытык киһитин, ветераннар сэбиэттэрин председателин **СЫСОЛЯТИНА АНАСТАСИЯ СЕМЕНОВНАНЫ** 65 сааскын туолбуккунан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Эн кырдьаҕастар тустарыгар хас да сыл доруобуйаҕын да харыстаабакка үлэлии сылдьаргыттан биһиги сөҕөбүт, астынабыт уонна киэн туттабыт. Эйиэхэ тиит маһыныы кытаанах доруобуйаны, үтүмэн үгүс үөрүүнү, оҕолоруҥ, сиэннэриҥ маанаыларыгар уйдаран, кэргэҥҥинээн Петр Романовичтыын өссө уһуннук олорон, бар дьоҥҥун үөрдэ-көтүтэ тур диэн сахалыы сайаҕас алгыспытын тиэрдэбит.

Ветераннар сэбиэттэрэ уонна дьүөгэлэриҥ

Убаастыыр, күндүтүк саныыр бииргэ үлэлээбит дьүөгэлэрбитин **ЗАХАРОВА НАДЕЖДА ГАВРИЛЬЕВНАНЫ** 50 сааскын, **ОЛЕСОВА МАРФА АФАНАСЬЕВНАНЫ** 60 сааскын туоларгытынан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Эһиги Нам туббалыыһатыгар өр сылларга үтүө суобастаахтык үлэлээбиккит, үтүө сыһыаҥҥытынан ыарыһахтар махталларын ыларгыт. Күндү дьүөгэлэрбитигэр баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьоллоох олоҕу, үгүс үөрүүнү, уостубат уйгуну, быстыбат быйаҥы. Кэргэҥнит, оҕолоргут, сиэннэргит сылаас тапталлара олоххутугар үтүөнү эрэ тосхойдуннар, уһуннук дьоллоохтук олоруҥ!

Эҕэрдэни кытта туббалыыһа профкома, коллектива

БИЛЛЭРИИЛЭР

РАСПОРЯЖЕНИЕ
15.10.2014 №1878-р с. Намцы
О проведении месячника акции «Белая трость»

В связи с проведением месячника акции «Белая трость» в Намском улусе с 15 октября по 15 ноября 2014 года и усиления общественного внимания к людям с инвалидностью по зрению, повышения значимости проблем и реальной поддержки, распоряжаюсь:

1. Создать улусную комиссию в следующем составе:

– Степанова Т.Н. – и.о. заместителя главы по социальным вопросам, председатель комиссии;

– Баишева А.М. – главный специалист, реабилитолог ГУ «Намское управление соцзащиты населения при МТ и РС(Я), заместитель председателя комиссии.

Члены:

– Слепцов Л.А. – главный врач ГБУ РС(Я) «Намская центральная больница»;

– Колпашникова В.В. – директор ЦД им. А. Шестакова;

– Атласова Р.П. – ведущий библиотекарь отдела обслуживания Намской улусной центральной библиотеки им. Н. Рыкунова;

– Касьянов В.Г. – редактор-директор улусной газеты «Энсиэли».

2. Комиссии (Степанова Т.Н.) разработать план мероприятий.

3. Контроль за исполнением данного распоряжения возложить на и.о. заместителя главы по социальным вопросам Степанову Т.Н.

Глава улуса А. Атласов

ИЗВЕЩЕНИЕ

В соответствии п. 3 ст. 30.1 Земельного кодекса РФ, сообщаем о приеме заявлений о предоставлении в аренду следующих земельных участков, по адресу:

* Салбанский наслег, ур. Мыычаахы площадью 45000,00 кв.м
* Салбанский наслег, ур. Алыы площадью 30000,00 кв.м
* Салбанский наслег, ур. Быатта площадью 45000,00 кв.м
* Салбанский наслег, ур. Халбалаах площадью 15000,00 кв.м
* Салбанский наслег, ур. Мыычаахы площадью 40000,00 кв.м
* Салбанский наслег, ур. Улахан-Туора площадью 15000,00 кв.м
* Салбанский наслег, ур. Кыра Туора площадью 30000,00 кв.м
* Салбанский наслег, ур. Өргөлөөх площадью 45000,00 кв.м

Администрация МО «Салбанский наслег»

ОСЕННИЙ ПРИЗЫВ

Вот опять начался осенний призыв. Во всех концах нашей необъятной Родины идет призыв на военную службу. Многие юноши с охотой идут на военную службу, чтобы проверить себя в другой обстановке, почувствовать настоящую мужскую профессию – защищать Родину.

И в нашем улусе есть ребята, которые не увиливают от военной службы, а с достоинством идут выполнять свой гражданский долг – служить в Вооруженных Силах Российской Федерации. За неделю работы медицинской комиссии ее прошли более 70 юношей, около 30 из них призваны на военную службу и скоро оденут военную форму и разъедутся по местам службы. Ребята из нашего улуса служат в основном в воинских частях Восточного военного округа. Есть среди них морские пехотинцы, матросы на надворных кораблях, танкисты, артиллеристы, связисты и мотострелки.

Многие из отслуживших ребят отмечают улучшение условий службы, жизни и быта военнослужащих срочной службы. Говорят, что не жалеют о том, что поехали служить в армию. Год службы в армии дал им возможность стать настоящим мужчиной.

Призыв на военную службу идет до декабря месяца, так что все призывники должны успеть пройти медицинскую комиссию и годные к военной службе будут отправлены по местам службы. Если кто-нибудь еще не получил по каким-либо причинам просим подойти в отдел ВК РС(Я) по Намскому улусу в рабочее время с 9.00 до 17.00.

Начальник отделения призыва Н. Васильев

ДЛЯ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА!

Администрация МО «Намский улус» объявляет отбор на получение субсидии субъектов малого и среднего предпринимательства муниципальных поселений, предусматривающие софинансирование с местного бюджета на муниципальную целевую программу «Развитие предпринимательства на МО «Намский улус» на 2014-2016 годы», на следующие мероприятия:

1. Поддержка местных товаропроизводителей в сельских населенных пунктах, для предпринимателей, работающих в муниципальных образованиях:

– Хатын-Арынский наслег;
– Салбанский наслег;
– Хомустахский 2 наслег;
– Хатырыкский наслег;
– Арбынский наслег.

2. Поддержка социально значимых услуг в сельских населенных пунктах, для предпринимателей, работающих в муниципальных образованиях:

– Хатын-Арынский наслег;
– Хомустахский 2 наслег;
– Тюбинский наслег;
– Хамагаттинский наслег.

Обязательное требование на участие в отборе:

– ходатайство глав муниципальных образований поселений.

За информацией и перечнем необходимых документов для участия в отборе обращаться в каб. 301, здание администрации МО «Намский улус», тел. 41-2-67. Документы принимаются со дня опубликования в течение 15 рабочих дней, документы, поданные после указанного срока, к рассмотрению не будут допущены.

К СВЕДЕНИЮ ОРГАНИЗАЦИЙ И НАСЕЛЕНИЯ

Межмуниципальный отдел Министерства внутренних дел Российской Федерации «Намский» уведомляет об осуществлении реорганизации, путем разделения согласно, приказа МВД по РС(Я) от 15 сентября 2014 г. №316 «О реорганизации межмуниципального отдела МВД России «Намский». Реорганизация ММО МВД России «Намский» имеющего статус юридического лица, осуществляется путем его разделения и образования новых юридических лиц:

– Отдел Министерства внутренних дел Российской Федерации по Намскому району (с. Намцы);

– Отдел Министерства внутренних дел Российской Федерации по Горному району (с. Бердигестях).

Центр поддержки предпринимательства РС(Я) объявляет конкурс на субсидирование процентов по кредитам полученных в кредитных организациях для ИП занимающихся производством продукции. По договорам кредита 2013-2014 года кредит должен превышать более 2 млн. руб. Заявки принимаются до освоения всех средств.

Документы принимаются по адресу: с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 17 (здание РОСГОССТРАХ).

Тел. 41-8-03, 89248737751 бесплатная горячая линия центра поддержки 88001005880

Руководитель ЦПП в МР «Намский улус» Бугаев Б.Б.

® Крестьянское хозяйство **«Кэскил» продает** картофель, капусту по цене 20 р./кг.

Адрес: с. Намцы, ул. Чернышевского, 55, Овощехранилище (бывший арочный гараж).

Тел. 89644172715, 89241740365, 89243698737

® **Деньги. Легко и Быстро.**

Краткосрочные займы от 2000 до 15000 руб. 2% в день! Нужен только паспорт.

Тел. 89142723633, с. Намцы, ул. Ленина, 12/2, ТЦ «Электра-продукты», 2-й этаж, ООО «Волна», ОГРН 1121435001434 от 14.02.2012

® **Продается** 3-хкомн. квартира в 4-хкв. доме с отдельным входом в квартиру через свою территорию. Внутри территории: котельная 3х6, душ, 2 теплицы. Помимо этого имеется огражденная усадьба с надворными постройками: баня, туалет, хотон, гараж, курятник – 970 т.р. Торг.

Тел. 89142348728, 89142898480

«Нам улууһа» МТ сакааһынан П.И. Сивцев аатынан историко-этнографическай музей Кыайыы 70 сылыгар анаан «Дьылҕа түүнэ» диэн Б. Васильев сценарийынан уус-уран киинэ уһуларга бэлэмнэнэр.

Аҕа дойду сэриитин кэмигэр тыылга сөп түбэһэр таҥнар таҥас буларга көмөлөһөргүтүгэр көрдөһөбүт.

Көмөлөһөргө бэлэм дьон музейга, эбэтэр 42-6-88 тел. Вера Дмитриевнаны ыйытыҥ

® Икки этээстээх дьиэ **атыыланар.**

Тел. 89248604967, 89142977395

® **Продается** 3-комнатная кв. по ул. Ленина, 11. Цена 800 тыс. руб.

Тел. 89142941494

® Предлагаю **услуги** инженера-эколога, эколога организации. Разработка и согласование природоохранных проектов (НДС, ПДВ, ЗСО), расчет НВОС и т.д. Цена договорная.

Конт. тел. 89141098026, e-mail: ecology-14@mail.ru

6 саастаах туора муостаах, муоһа маҥан кыраскалаах, дьүһүнэ маҥан туочукалаах, хараҕын анна харалаах ыанар ынах **сүттэ**. Көрбүттэр бу аадырыска биллэрэргитигэр көрдөһөбүн: ***Граф Биэрэгэ, 23-0-46 эбэтэр 89241690047***

® **Продается** магазин с усадьбой – готовый бизнес (прилавки, морозильники, холодильник, весы).

Тел. 89148226370

® **Продается** новый ч/д 5х5, возможно при оплате привлечение материнского капитала. Можно самовывоз.

Тел. 89248711738, с. Модут

® **Продается** греческая енотовая шуба 42-44 р., б/у в отличном состоянии. Цена 25000 руб., торг.

Тел. 89248685029

® **Продаю** Т-Кроун 1995 г.в. 141 кузов – 150 тыс. руб.; УАЗ-31512 не на ходу; ЗИЛ-130 не на ходу; Т-Кроун 1999 г.в. в отличном состоянии. Без пробега по РФ.

Тел. 89142791139

® **Услуги** профессионального электрика. Быстро, качественно, недорого.

Тел. 89681564133

® **Продаю**: песок речной, горный, кильдямский. Услуги а/м «Камаз».

Тел. 89142874753

® **Сдается** в аренду частный дом порядочной семье в центре с. Намцы.

Тел. 89640763708

® **Ритуальные услуги** и принадлежности.

Адрес: с. Намцы, ул. Ойунского, 2, 89141018019

® **Грузовые перевозки** по селу, по городу.

Тел. 89243661967, 89841160270

Считать недействительным утерянный паспорт на имя Тарабукина Петра Николаевича

реклама

atlantic®

Открылся фирменный магазин нижнего белья Atlantic

ТЦ Ассоль 1 этаж

® «ТӨРҮТ УУ» ТЭРИЛТЭ БИЛЛЭРЭР:

19 лиитэрэлээх бутыыллаах ЫРААС УУНУ биһигиттэн мэлдьи атыылаһыахха сөп. Атыыга бааллар помпалар, кулердар, ону таһынан скандинавскай хаамыы торуоскалара.

Кирдээх, саһарбыт уонна хайдыылаах баллоннары төттөрү ылбаппыт.

Нам: Чернышевскай уул. 6-та, «Олоҥхо» атыы киинэ,

Аппааны: Лена уул. 16-та.

Аадырыска тириэрдии телефоннара: МГФ-873-73-11, МТС-300-11-70.

Төрүт уу – Чэгиэн турук – Үйэлээх олох

Что делать с ДЕНЬГАМИ?

Где ВЗЯТЬ? Куда ПОЛОЖИТЬ?

микрофинансовая организация

АартыкЭкспрессКредит

Выдаем ДЕНЬГИ

от 5 000 рублей

до 50 000 рублей

под 0,6% - 1,8% в день

на срок от 1 дня до 1 года

Условия предоставления займа:
Займ предоставляется гражданам РФ от 18 до 65 лет.
Постоянная прописка в г. Якутск или в районах присутствия Общества.
Необходимые документы: Паспорт РФ и справка 2НДФЛ за последние 6 месяцев (Общество в праве затребовать иные документы и отказать в выдаче кредита (займа) без объяснения причин).
В расчет полной стоимости потребительского кредита (займа) включаются с учетом особенностей, установленных статьей 6 ФЗ «О ПОТРЕБИТЕЛЬСКОМ КРЕДИТЕ (ЗАЙМЕ)», следующие платежи заемщика:
1) по погашению основной суммы долга по договору потребительского кредита (займа);
2) по уплате процентов по договору потребительского кредита (займа);
3) платежи заемщика в пользу кредитора, если обязанность заемщика по таким платежам следует из условий договора потребительского кредита (займа) и (или) если выдача потребительского кредита (займа) поставлена в зависимость от совершения таких платежей.

Принимаем ДЕНЬГИ

от 1 500 000 рублей

под 36% - 48% годовых

на срок от 12 до 24 месяцев

Внимание!!!
Только этой осенью
49% годовых на срок 18 месяцев*

Консультация ведущего специалиста по размещению денежных средств по телефону: 8-968-154-23-99

Условия:
Минимальная сумма – 1 500 000 рублей;
Начисляемые проценты можно снимать ежемесячно, поквартально или в конце срока;
При досрочном снятии – проценты не начисляются.
Необходимые документы:
Паспорт РФ, ИНН.
*Акция действительна до 31.10.2014г.

с. Намцы, ул. Ильи Винокурова, 2, Универмаг, т. 43-0-86

www.Aartyk.com

г. Якутск, ул. Петровского 19, офис 101 т. 8(4112)36-23-99
г. Покровск, ул. Бр. Ксенофонтовых, 36/1, ТД «Союз», 3 этаж, т.8(41144)43-9-81
с. Бердигестях, ул. С. Данилова, 24Б, Аптека «Аист», т.8(41131)42-7-29
с. Майя, ул. Манчаары, 4, ТД «Максим», офис 13, т.8(41143)41-7-82
с. Борогонцы, ул. Ленина, 42, т.8(41161)42-9-67
г. Нюрба, ул. Пионерская, 37, каб. 10, «Здание Европа», т.8(41134)22-2-81
с. Амга, ул. Партизанская, 26, офис 29, ТЦ «Олонхо», 2 этаж, т.8(41142)41-7-66
г. Олекминск, ул. 50 лет Победы, 60, 2 этаж, т.8(41138)41-9-20
г. Вилюйск, ул. Ярославского, 32, офис 2, 2 этаж, т.8(41132)43-7-24
с. Чурапча, ул. Карла Маркса, д. 21, ТД «У Егора», 3 этаж, т.8(41151)41-0-08
с. Сунтар, ул. Октябрьская, д.78/2, «Сардаана», т. 8(41135)21-3-28

Общество с ограниченной ответственностью «Микрофинансовая организация АартыкЭкспрессКредит»
ОГРН 1051402231451 ИНН 1435164158 Реестр МФО 2120814001726

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР

Олус таптыыр, киэн туттар оҕом, убайым, аҕабыт өлбүтэ номнуо алтыннаы ый 20 күнүгэр 2014 сыллааахха биир сыла буолар.

Мин оҕом, убайым, аҕабыт Пантилов Семен Иванович кулун тутар 30 күнүгэр 1968 с. Нам селотугар бастакы оҕонон күн сирин көрбүтэ. Кини эйэҕэссайаҕас, киһи тылын истимтиэ, дьиэҕэ оҥоруохтаах үлэтин бириэмэтигэр толорор идэлээҕэ. 1975 с. оскуолаҕа киирбитэ. Оскуолаҕа үөрэнэр кэмигэр «Модун санаа трассата» диэн куруһуокка сылдьан велосипедынан нэһилиэктэри кэрийэн нэһилиэк историятын үөрэтэллэрэ, онно сылдьан Волгоград куоракка барар чиэстэммитэ. Үөрэҕэр үчүгэйдик үөрэнэр буолан «Орленок» лааҕырга сыннаанан кэлбитэ. Сэмэн спордунан дьарыктанарын олус сөбүлүүрэ. Сарсыарда 7 чааска туран арыыга киирэн балтыгаан хайыһардаан тахсаллара. Оскуолаҕа хайыһар, баскетбол хамаандатыгар күрэхтэһиилэргэ кыттара. Кылааһын оҕолоругар убаастабылынан туһанара. Кинилэри тэрийэн, түмэн сыннаҥнарын олус бэһиэлэйдик атааралара. Олус иллээх-эйэлээх буоланнар Сиэнньээпийдэрин суохтаппакка куруутун биһиэхэ кэлэ-бара сылдьаллар.

Оскуолатын бүтэрэн баран Намнааҕы педучилищеҕа үөрэнэн, труд уонна черчение учууталын идэтин ылан, Чурапчы оройуонун Бахсы нэһилиэгэр 2 сыл учууталлаабыта. Онтон дойдутугар кэлэн промкомбинакка 1989-1991 сс. IV разряттаах станочнигынан үлэлээбитэ. 1992-2000 сс. Нам орто оскуолатыгар үлэ учууталынан үлэлээн баран, аҕыйах кэмҥэ «Ковровай центргэ» үлэлээн баран оскуолатыгар төннөн тахсан бүтэһик күннэригэр дылы үлэлээбитэ. Үлэлии сылдьан кэтэхтэн СГУ пединститутун 2009 с. бүтэрбитэ. I категориялаах учуутал буолбута.

Үөрэтэр оҕолоругар, бииргэ үлэлиир коллегаларыгар убаастабылынан туһанара. Оскуола олоҕор актыыбынайдык кыттара, спортивнай күрэхтэһиилэргэ кыттарын элбэх грамоталар туоһулуулуллар.

Сэмэн иллэҥ кэмигэр айылҕаҕа сылдьарын, бултуурун, балыктыырын олус астынара. Биһиги Сенябыт ыал буолан уоллаах кыыс оҕолонон аҕа буолар дьолун билбитэ.

Биһиги оҕобут, убайбыт, аҕабыт, суон дурдабыт-хаххабыт күн сириттэн суох буолбутун олох итэҕэйбэппит, өрүү биһигини кытта баар курдук... Санаабытыгар киэһэ хойутаан кэлэн: «Ийээ, барыта норуот туһугар», – диэн үөрэн-көтөн киирэн кэлиэ диэн кэтэһэбит...

Ийэтэ, балта, оҕолоро Пантиловтар

Күндү табаарыспыт, бииргэ үөрэммит истиҥ доҕорбут Пантилов Семен Иванович күн сириттэн соһуччу барбыта бу сыл алтыннаы 20 күнүгэр биир сыла буолар.

Сеня 1975-1985 сылларга Нам орто оскуолатыгар ситиһиилээхтик үөрэммитэ. Кини оҕо эрдэҕиттэн элбэх доҕоттордоохатастардаах, мэлдьи үөрэ-көтө сылдьара, араас үтүө дьиибэлээх буолара. Кылааска да, оскуолаҕа да ыытыллар араас тэрээһиннэргэ кыттара, биһигини эмиэ туора олордубат этэ. Ол курдук, биһиги кылааспыт стенгазета, ырыа конкурстарыгар, спортивнай күрэхтэргэ элбэхтик бириистээх миэстэҕэ тиксибиппит. Сайыҥҥы кэмҥэ үлэ уонна сыннаҥ лааҕырыгар Орто-арыыга окко үлэлиир этибит. Онно сылдьан Сеня үлэни кыайара, элбэҕи сатыыра, дьоҥҥо үтүө сыһыана биһиэхэ холобур буолара. Сеня ылсыспыт дьыалатын хайаан да тиһэҕэр тириэрдэр, булгуччу түмүгүн булларар үчүгэй хаачыстыбалааҕа.

Оскуолатын ситиһиилээхтик бүтэрэн, Намнааҕы педагогическай училищеҕа үөрэнэн труд учууталын идэтин ылбыта, кэлин үөрэҕин үрдэтинэн СГУ пединститутун кэтэхтэн бүтэрбитэ. Талан ылбыт идэтинэн олоҕун бүтэһик күнүгэр дылы НПСОШ№1 айымныылаахтык, үрдүк ситиһиилээхтик үлэлии сылдьыбыта. Үлэтигэр олус бэриниилээх, ирдэбиллээх, ис дуураатын, билиитин, сатабылын барытын биэрэн туран үлэлиирэ. Бэйэтин илиитинэн оҥорбут кабинетынан, мастарыскыайынан олус киэн туттара. Дьиҥнээх талааннаах учуутал, биһиги оҕолорбутун кытта уопсай тыл булан, истиҥник кэпсэтэр, сэһэргэһэр буолара.

Студенныыр сылларыгар тапталын көрсөн, ыал буолан, уоллаах кыыс оҕоломмута, аҕа буолар дьолу билбитэ. Кини сылайарын билбэккэ, үлэлээн-хамсаан дьонун, оҕолорун тустарыгар олорбута.

Оскуолаттан саҕаламмыт истиҥ сыһыаммытын улаатан үлэһит буолан, дьиэ-уот тэринэн баран сүтэрбэккэ сылдьабыт. Доҕорбут Сеня тэрийэн элбэхтик да оҕолорбутун кытта айылҕаҕа тахсан дуоһуйа сынньаммыпыт, ирэ-хоро ахтылҕаммытын таһаара кэпсэппиппит, иннникигэ элбэҕи да былааннаабыппыт.

Дьылҕа Хаан тыйыс да буолар эбит, үлэлии-хамсыы, үөрэ-көтө сылдьыбыт, олоҕор өссө да элбэх былааннаах баар-суох киһибитин илдьэ бардаҕа кыһыытын-абатын.

Сенябыт ыраас суобастаах, көнө майгылаах, эрэллээх, дьиҥнээх доҕор этэ. Кини кыһалҕалаах кэмнэ хаһан баҕарар бастакынан көмөҕө кэлэрэ, барыбытын кытта мэлдьи билсэ сылдьара.

Күндү доҕорбут Семен Иванович сырдык мөссүөнэ, үтүө санаата биһиги сүрэхпитигэр куруутун тыыннаах буолуо.

Бииргэ үөрэммит оҕолоро

Истиҥ иэйиинэн ахтар-суохтуур тапталлаах киһибит, оҕом, быраапыт, убайбыт, кэргэним, аҕабыт, эһэбит, күтүөппүт Тихонов Дмитрий Иннокентьевич орто дойдуттан барбыта алтыннаы 18 күнүгэр номнуо үс сыл ааста.

Кыһын сайынынан солбуллан, күн-дьыл төһө эмэ аастар, күндү киһибитин сүтэрбит аһыыбыт арахпат, оспот баас буолан аалар.

Димабыт күлэн-үөрэн мичилийэн, куруук туох эрэ көрдөөх кэпсэннээх, хап-хара хараҕынан чоҕулуччу көрөн киирэн кэлэрэ харахпытыгар бу баардыы көстөр. Кыра аайыттан кыыһырбат, улахантан олус долгуйбат холку майгылааҕа, киэҥ көҕүстээҕэ. Ол да иһин буолуо, ыалдьыбытын биллэрбэккэ, бэйэтин туһугар кыһаммакка, дьонун аймаабакка күн сириттэн күрэнээхтээбитэ. Икки кыыс оҕо амарах аҕата, кылгас кэмнэ да буоллар, уол сиэн минньигэс сытын билэн толору дьоллоох этэ диэн бэйэбитин уоскутунарга эрэ тиийэбит. Билигин баара буоллар үс сиэн эйэҕэс эһэтэ дэттэрэн үөрүүтэ үгүс буолуо этэ.

Дьонугар-сэргэтигэр, доҕотторугар ураты истиҥ сыһыаннааҕа, олус болҕомтолооҕо, сүрэҕин баҕатынан, тугу кыайарынан көмөлөһө сатыыра. Ханна да сырыттар, дьону кытта уопсай тылы түргэнник булан алтыһара. Дьиэтигэр ыалдьытымсах быраат, убай, амарах аҕа, эйэҕэс эһэ, бэриниилээх кэргэн кини буолара. Ол бэйэтэ билигин биһиги аттыбытыгар суох.

Күнтэн күн аахан иһэр да, тапталлаах киһибитин сүтэрбит хомолтобут өссө диринҥээн иһэргэ дылы... Бу орто дойдуттан букатыннаахтык барбытын биллэрбит даҕаны, сүрэхпит, дуураатын олох ылыммат, күлбүтүнэн субу киирэн кэлиэ диэн санаабытыгар өрүү кэтэһэр курдукпут. Ону баара...

Биһиги Димабыт ситэ олорботох олоҕун оҕолоро, кэнчээри ыччаттара салгыахтара. Күндүттэн күндү тапталлаах киһибит биһиги сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах, кини сырдык санаата биһигини куруук араҥаччылыы сылдьыаҕа.

Ийэтэ, бииргэ төрөөбүттэрэ, кэргэнэ, оҕолоро, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, бары аймахтара

Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэбит
ВАСИЛЬЕВ
Егор Иванович
соһуччу күн сириттэн туораабытын аймахтарбытыгар, билэр дьонугар диринҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, күтүөттэрэ

Өр сылларга «Кэнчээри» детсадка сэбиэдиссэйинэн үлэлээбит коллегабытыгар, Саха республикатын үөрэҕириитин туйгунугар, үлэ ветераныгар Иванова Анна Афанасьевнаҕа уонна кини кэргэнигэр, ис дьыала отделын ветераныгар Иванов Илья Семеновичка, бииргэ төрөөбүттэригэр таптыыр уоллара, быраттара
ИВАНОВ Илья
соһумардык күн сириттэн барбытынан диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Нам селотун «Кэнчээри» оҕо саадын коллектива

Улуустааҕы үөрэх управлениета, профсоюз улуустааҕы комитета Нам с. 3 №-дээх «Кэнчээри» оҕо саадын ветеран сэбиэдиссэйигэр Анна Афанасьевна Ивановаҕа, МВД ветераныгар Илья Семенович Ивановка, чугас дьонноругар тапталлаах уоллара, быраттара
ИВАНОВ
Илья Ильич
соһумардык күн сириттэн эдэр сааһыгар барбытынан диринҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Коллектив Намского педагогического колледжа выражает глубокое соболезнование родным и близким, по поводу безвременной кончины выпускника Намского педагогического училища 1976 года, работавшего с 1998-2002 г.г. преподавателем изобразительных дисциплин, графика, члена Союза художников Российской Федерации
ЕВСТАФЬЕВА
Алексея Егоровича.

Бииргэ үөрэммит табаарыспыт
ЕВСТАФЬЕВ
Алексей Егорович
эмискэ ыалдьан өлбүтүнэн аймахтарыгар, билэр дьонугар диринҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.
Кылааһыннааҕы бастакы
Бурнашева П.,Афанасьева Д., Уваровская С., Уваровская З., Алексеев А., Иванова Ш., Суздалов С.

Кыһыл Дэриэбинэ олохтооҕор, үлэ, тыыл ветераныгар Евстафьева Пелагея Николаевнаҕа таптыыр уола, Россия, Саха сирин художниктарын союһун чилиэнэ, биллиилээх художник
ЕВСТАФЬЕВ
Алексей Егорович
олохтон туораабытынан диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
«Сайдыы» сынньаланҥ киин коллектива, дьахтар сэбиэтэ

Истиҥник саныыр эдьиийбит, Нам улууһун Бочуоттаах гражданина, Ленинград куорат блокадатын кыттыылааҕа, Аҕа дойду Улуу сэриитин ветерана
ЯДРИХИНСКАЯ
Татьяна Кондратьевна
күн сириттэн барбытынан кини оҕолоругар, сиэннэригэр диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Марфа Михайловна, Афанасий Семенович Ядрихинскайдар уонна оҕолоро

Күүгэппүтүгэр Дмитрий Ивановича, кини төрөппүттэригэр Любовь Дмитриевна, Иван Михайлович Гуляевтарга уонна чугас аймахтарыгар күндү тапталлаах эбэлэрэ, ийэтэ, үлэ, тыыл ветерана, Ленинград блокадатын кыттыылааҕа, Ытык кырдьаҕас
ЯДРИХИНСКАЯ
Татьяна Кондратьевна
ыалдьан күн сириттэн барбытынан диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Модуттан Мальцева Т.В. дьиэ кэргэттэрэ

Ытыктыыр коллегабыт, улуус Ытык киһитэ, үлэ, тыыл ветерана, килбиэннээх үлэтин иһин мэтээллээх, Ленинград блокадатын кыттыылааҕа
ЯДРИХИНСКАЯ
Татьяна Кондратьевна
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан чугас дьонугар, оҕолоругар, сиэннэригэр диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Улуус библиотечнай ситим коллектива уонна улуском

Сэрии ветерана, Ленинград блокадатын кыттыылааҕа
ЯДРИХИНСКАЯ
Татьяна Кондратьевна
уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах-билэ дьонугар диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыыгытын тэҥнэ үллэстэбит.
Фрунзе нэһилиэгин дьаһалтата, олохтоохторо

Отдел военного комиссариата Республики Саха (Якутия) по Намскому улусу выражает глубокое соболезнование родным и близким, в связи с кончиной ветерана, Великой Отечественной войны, участницы блокады г. Ленинграда
ЯДРИХИНСКОЙ
Татьяны Кондратьевны.
Помним, скорбим

Эдьиийбитигэр Розалия Николаевнаҕа, оҕолоругар Леняҕа, Таняҕа, сиэннэригэр таптыыр, убаастыыр аҕалара
ВИНОКУРОВ
Иван Иннокентьевич
бу күн сириттэн туораабытынан диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Аймахтара Сидоровтар, Даниловтар, Местниковтар

Убаастыыр ветераммытыгар Розалия Николаевнаҕа, оҕолоругар, кийиттэригэр, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар, Үөһээ Халыматтан төрүттээх, үлэ ветерана, кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ
ВИНОКУРОВ
Иван Иннокентьевич
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан Намнааҕы Сбербаан коллективын уонна ветераннарын аатталыттан диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Выражаем глубокое соболезнование нашей однокласснице, ученице Винокуровой Сардаане, ее матери Татьяне Ивановне, бабушке Розалии Николаевне, всем родным и близким, по поводу кончины горячо любимого дедушки, отца, мужа
ВИНОКУРОВА
Ивана Иннокентьевича.
Скорбим вместе с вами.
Одноклассники 11 «а» кл. НСОШ №1, кл. рук. Гуляева С.Г., родители

Күндү дьүөгэбитигэр Протопопова Мария Матвеевнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар бииргэ төрөөбүт убайа, Санкт-Петербурдааҕы Герцен аатынан университет профессора, филологическай наука доктора
АРТЕМЬЕВ
Николай Матвеевич
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Дьүөгэлэрэ, Хамаҕатта оскуолатыгар бииргэ үөрэммиттэрэ, 1977 с. выпуск

Бииргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Карпенко Анастасия Егоровнаҕа бииргэ төрөөбүт убайа, Кыһыл Дэриэбинэ олохтоохо, РФ Худуоһуннньуктарын союһун чилиэнэ, график-художник
ЕВСТАФЬЕВ
Алексей Егорович
соһуччу ыалдьан олохтон туораабытынан диринҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Хатыҥ-Арыы орто оскуолатын 1975 с. выпуһа

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуйааччы — ***41496,***
суругу тиһии,
хаһыаты таҥыы — ***41332,***
бухгалтерия — ***41141,***
факс — ***41141, 41496.***

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Эҥсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ ***— ПИ №ТУ14-0216.***

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. ***Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.***

«ЭҐСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Эҥсиэли» хаһыат
РИС талылынна, таҥылынна
уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лиис
Көҥүл сыананан атыыланар
Индексэ — Р0005. Тираһа — 1643
Бэчээккэ илии баттаныытын графига — 12:00 ч. 17.10.2014 с.
Бэчээккэ илии баттанна —11:20 ч. 17.10.2014 с.